

OE XV

391

EXEMPLA

S. SCRIPTURÆ

OEly
31

THE
OF
1700

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

OE xv 391

Dialogus bone aventure.

A. i.

Incipit dyalogus

sancti Boneauenture cardinalis in quo anima deuota meditando interrogat. Et homo mentaliter respondet.

F Lecto genua mea ad patrem dñi mei
iesu xpi/a quo oīs paternitas in celo
et i terra noīatur. vt det vobis scōm
diuitias glie sue virtute corroborari
per spm eius in interiore hoīe xpm p fidē habitare
in cordibus vris/in caritate radicati et fūdati.
vt possitis cōphēdere cū oīb; scīs q̄ sit lōgitudo.
latitudo. sublimitas. ⁊ pfundū. scire etiā supemi
nētē scīe caritatē xpi vt i pleamini i oēm plenitudi
nē dei. ¶ Paulus apl's vas electiōis/sacrariū
diuīe scīficatiōis/speculū ⁊ exēplar fraterne cō
tēplatiōis/in vbis pmissis primo ostēdit nobis mē
talē exercitatiōis ortū obiectū ⁊ fructū. Mēta
lis em̄ exercitatio si dñ; eē pia ⁊ salutifera. oportet
q̄ habeat potētīā supnaturalē pfortātē/sapiē
tiā regulātē/clemēciā cōsolantē. flectet ergo aīa
deuota diuīne pteplatiōis amore succēsa/genua
mētis ante thronū btīssime ⁊ incōphēnsibilis trini
tatis/prius huīlīter postulet sapiēter dei pīs cō
fortātem potēciā/ne labore depressa succūbat

A. li.

dei filij regulatricē sapiāz/ ne errore seducta a ve-
ritate deuiet. dei spūs scti consolatricē pietatē ⁊ cle-
mēciā/ ne tedio deuicta deficiat. Qē enī datū op-
timū ⁊ oē donū pfectū/ desursū est descēdēs a pa-
tre luminū ⁊ scōz augustinū. Qē bonū nostrū aut
deus est. aut a deo est. Un in oī boni operis initio
ille est iuocādus: a quo oē bonū originaliter pro-
gredit/ p quē oē bonū exēplariter pducit ad quē
oē bonū finaliter reducit. Hec est illa ineffabilis
trinitas/ pater et filius et spūs sactus/ quā tangit
apl's cū dicit. flecto genua mea ⁊c. vsq ad vt ros-
sitis. ¶ Scōo ostēdit illius salutifere mētalīs ex-
certatiōis obiectū. obiectū vere exercitationis
⁊ deuote mētīs dicūtur esse interiora. exteriora in-
feriora. ⁊ superiora. Debet enī deuota aīa p mētale
exercitiū cōtēplatiōis radiū deflectere ad interio-
ra sua vt videat qualiter sit creata p naturā de-
formata p culpā. reformatā p gratiā. Debz scōo
cōuertere radiū cōtēplatiōis ad exteriora: vt co-
gnoscat quā instabilis sit humana opulēcia. quā
mutabilis huāna excellēcia. quā miserabilis mū-
dana magnificētia. Debet tertio cōuertere radiū
cōtēplatiōis ad inferiora: vt intelligat humane
mortis inuitabilē necessitatē. iudiciij finalis for-
midabilē austeritatē. pene infernalis intollerabi-
lē penalitatē. Debet quarto cōuertere radiū con-
templatiōis ad superiora: vt cognoscat ⁊ sapiat

celestis gaudij inestimabilem preciositatem. ineffabilem
deliciositatem et interminabilem eternitatem. Hec est
crux beata quattuor finibus terminata in qua o
anima deuota cum tuo dulcissimo ihesu christo debes in
giter meditando pedere. Hic est ille currus igneus
quattuor rotis consumatus in quo debes post tuum
amicum fidelissimum assidue contemplando celi palatium
conscendere. Hec est quadruplex regio videlicet ori
entalis occidentalis aquilonaris et meridionalis
quam tu o anima: quotidie debes quasi peregrinando in
cedere et quasi tuum specialissimum delictum in ea spe
culando querere et inuestigare: ut possis cum sponsa
dicere. In lectulo meo per noctem quiesui quem diligit
anima mea. Hec quattuor tangit apostolus cum subiungit: ut
possitis comprehendere cum omnibus sanctis que sit longi
tudo latitudo sublimitas et profundum. ¶ Tertio
ostendit fructum salutifere mentis exercitationis.
fructus autem istius exercitationis salutifere si di
gne et laudabiliter exequatur: est felicitas eterna
que est quid optimum et pulcherrimum et per se suffici
entissimum. nullo extra se indigens in qua videbimus
et amabimus: vacabimus et laudabimus eternum
et ultra: eum qui est super omnia benedictus in secula
Hunc fructum promittit apostolus quando sermonem concludit
dicens. ut impleamini in omni plenitudine dei
Hanc plenitudinem tunc inuenimus quando erit
voluntati plenitudo pacis rationi plenitudo lu-

cis memorie cōtinuatio eternitatis. Tūc erit de⁹
oīa in oībus, cum a ratione oīs error, a volūtate
oīs dolor, et a memoria oīs timor recesserit, et suc
cesserit illa quā speramus mira serenitas, diuina
societas, eterna securitas. Hūc tractatū instigā
te cōsciētia propter simpliciōres quosq; simpli
cibus verbis de sctōrum dictis cōpilauī p modū
dialogi. In quo aīa deuota veritatis eterne disci
pula mēitādo interrogat, et homo idest ratio in
terior mētalīs loquēdo respōdet. Ut autē ad istius
mētalīs exercitatiōis ineffabilē cōtēplationem
humiliter iuocādo accedamus: genua cordis de
uote flectamus ante thronū diuine maiestatis, et
ante solū indiuidue trinitatis, lachrymis et gemi
tibus incessāter clamem⁹: vt deus pater p suū bñ
dictū filiū in spū sctō donet nobis grām exerci
tādi mētaliter: vt per hūc ptingamus ad deū qui
est omnis desiderij finis: et complemētum.

¶ Prima cōtēplatio circa interiora vbi aīa
petit modū exercitiādī in cōtēplatione

¶ Anima

¶ Je queso o homo: dic si post deuotā inuo-
cationē diuine magnificētie / z post huilē
implozationē eterne sapiēcie / z post demū humi-
lē z flebilē supplicationē supne pietatis z clemē-
tie gratiā excercitādi mētaliter circa hāc quadru-
plicē materiā videlicet longitudinis. latitudinis.

profunditatis, et sublimitatis obtineret: quo ordine
inchoare, ne meritum huius exercitationis amittat
si indebito ordine ignoranter procedat. Ordinis enim
ignorantia secundum bernardum perturbat formam merito-
rum, nec reputat, secundum eundem reipsecta cognitio in
nobis existere, cum scimus quid esse faciendum, et igno-
ramus quo ordine sit procedendum.

¶ Homo

Omnia: secundum bernardum ad eugenium papam, a te
tua consideratio inchoat ne frustra extendaris ad
alia te neglecta. Idem in meditationibus. Multi
multa sciunt: et seipsum nesciunt. Alios inspicunt
et seipsum deserunt, deum querentes per exteri-
ora: derelictos interiora sua. Idcirco ab exteri-
oribus ad interiora redeam, ab interioribus ad su-
periora conscendam, ut possim cognoscere unde
venio, aut quo vado / unde sum / vel quid sum / et ita
per cognitionem mei / ascendam ad cognitionem dei
Hec bernardus. Item crisostomus super mattheum,
Non minima pars philosophie est cognitio sui.
Item abrosius in exametris, Cognosce te quem tu
scis, attende tibi: ut consideres quid in te intret in
cogitatione, quod exeat in sermone. Vita ergo tua om-
nia: cotidiana diuisione examina. Attende diligenter
quantum proficias / quantum deficias / qualis in mo-
ribus / qualis in affectionibus / quam similis deo. quam dis-
similis / quam prope / quam longe. Illud semper agnosce

q̄tū multo laudabilior et melior es si te agnoscis
quā si te neglecta / cursū siderū / vires herbarū / cō-
plexiones hoīm / naturas aīalīz cognosceres et
sciētiā oīm celestīū et terrestriū haberes. Redde
ergo te tibi. et si nō sēp. saltē interdū rege tuos af-
fectus / dirige actus / corrige gressus. Igitur o aīa:
tene cōsilia sctōz. et primo radiū contēplationis
cōuerte ad regionē orientālē / hoc est ad cōsidera-
tionē tue cōditionis. Diligenter ergo cōsidera: q̄
generose a sūmo artifice facta sis per naturā: quā
vitiose a tua volūtate deformata sis per culpam.
Primo ergo cōsidera: q̄ generose formata sis p
naturā. Generositas tua naturalis cōsistit in hoc
vt estimo: qz tibi naturaliter ad tui decorem im-
p̄sa est ymago beatissime trinitatis. Un̄ ālelmus
fateor dñe et gratias ago: qz me creasti ad yma-
ginē tuā: vt tui memor sim / te cogitē / te diligam.
Bernardus in suis meditationibus. Scdm interi-
orem hoīem tria in me inuenio p que deū recolo /
conspiro / et cōcupisco. Sunt autem hec tria me-
moriam / intelligēcia / et volūtas. Cū dei reminisco:
in ipso delector. Intelligēcia intueor / q̄tū ī se sit
incōprehensibilis: qz principiū et finis. quantum
in angelis desiderabilis: qz desiderant in eū prof-
picere. quātū in sanctis oībus delectabilis: qz in
eo assidue letant. in creaturis oībus admirabilis
qz eas potēter creat / sapiēter gubernat / benigne

dispensat. Cū deum per voluntatem diligo: me-
metipsū traūiformo. Hec bernardus. Recogno-
sce o aīa mea: q̄ mira ⁊ inestimabilis dignitas est
esse non solū vestigiū creatoris quod cōmune est
oibz creaturis. Lauda igit aīa mea dñz lauda deū
tuū yon. exp̄giscere et lauda: exulta ⁊ gaude. qz
insignita dei ymagie/ decorata similitudinē. princeps
rationis/ capax eterne bñtitudinis. S3 qz hec mo-
dica nō īmerito forte iudicārē si morte finrētur
exulta et lauda/ qz cū p̄dictis dedit tibi naturam
īmortalitatē substāciā incorruptibilē. duratiōē
īnterminabilē/ vitā perpetuā. ymago em̄ eterne
trinitatis nō esses: si termino mortis claudi posses
hugo de arra ⁊ donis aīe O aīa: aduerte q̄ cre-
ator tuus post esse dedit tibi p̄petuū esse. dedit qz
tibi viuere/ sēire/ discernere sēib⁹ decorauit: sa-
piēcia illustrauit. Tuā igit pulchritudinē attēde:
vt itelligas qualē debeas pulchritudinē diligere
q̄ si temetipsā vt expedit p̄tēplari nō sufficis. cur
saltē qd de te existiare debeas ex iuditio aliēo nō
ppēdis. Spōsū habes: s3 faciē eius nō vidisti. ille
te vidit munera misit arrā dedit. Si species eius
videres: nō āplius de tua pulchritudinē ābigeres:
scires em̄ q̄ tā pulcher/ tam formosus/ tamq̄ vni-
cus dei filius tuo aspectu captus nō esset: si cū sin-
gularis decor tu⁹ et vltra ceteros admirādu⁹ nō
traxisset. Hec hugo S3 hec fortassis o aīa: nimis

ingrata tibi videtur et modica, propterea audire
tuo dignitate ammirabile. quia tante simplicitatis est:
quia nichil potest domum mentis tue inhabitare, nichil
ibi potest mansionem facere: nisi simplicitas et puri-
tas trinitatis eterne. Ecce quod dicit sponsus. Ego
et pater veniemus ad eum et mansionem apud eum facie-
mus. Et alibi. festinans desce, quia in domo tua o-
portet me manere. Illi enim menti nulli possibile
est nisi soli deo qui hanc creavit, ipse enim est qui intimior
intimo tuo esse prohibet, sicut augustinus testatur. Gau-
de o felix anima quae cotidie cor suum mundat ut inhabitan-
tem deum suscipiat: cuius hospes nullo bono indiget
quia auctorem omnium bonorum habet in se. O quam beata
anima apud quam deus requiem inuenit quae dicere potest
Qui creavit me: requiem in tabernaculo meo. Ne-
gare siquidem ei celi requiem non poterit, quae sibi in
hac vita requiem in mente preparauit. Nec bernardus
O anima: nimis es amara si non sufficit tibi tanti hospi-
tis praesentia, quia scias quia tam liberalis est: quia communicabit
tibi de bonis suis: quia tam pius est quia dabit te de do-
nis suis. Nullo modo deceret tui principem dimitti-
tere suum hospitalem indigentem. Adorna igitur thalamum
tuum: et suscipe regem christum de cuius praesentia exultabit
et letabitur tota familia tua. O vere mira et mul-
tum admirabilis secretaria. Rex cuius pulchritudinem
sol et luna mirantur, cuius magnitudinem celum et
terra reuerentur, de cuius sapientia agmina spiri-

ritum illuminantur. de cuius clemēcia omnium
beatorū collegia faciantur. Tale tuū o aīa deside
rat hospiciū tuū cenaculū: plusquā celeste palaci
um appetit et exoptat. Delicie enī sue sūt: esse cū
hīs hoīm. Sed si hec adhuc te non moneant ad
laudādū creatorē tuū. cōuertere contēplationis
radiū ad quartū beneficiū. et recognosce q̄ tante
capacitatis es: q̄ nulla creatura citra deū sufficit
saciare tuō desiderii. Hugo de scō victore dicit.
Oīs locūditas/ omnis suauitas/ oīs potēcia/ oīs
opulencia creaturaz afficere cor humanū possūt
saciare vero non possunt. ¶ Anselmus loquitur.
Omnis creatura que deus non est: in inopia est.
Et q̄ reuera scōm gregozum in moralibus. Aīa
humana que ad deum appetēdum facta est: quid
quid extra deum appetit: inanis est. Jure enī non
sufficit: quod deus non est. Jam vt estimo anima
sufficit tibi. q̄ vidisti tuā nobilitatem que ē valde
laudabilis. cōuerte nūc radiū contēplatiōis ad
tuam sup ceteras creaturas potestatē. que reue
ra est amabilis. Hugo de arra anime. O aīa mea:
quid dedit tibi sponsus tuus. Respice mūdū istū.
Omnis naturalis creatura ad hunc finem suū
cursum dirigit: vt tuis vtilitatibus deseruiat. tuis
oblectationibus scōm distinctionem tēporum in
desinenter occurrat. Uide iam anima mea ⁊ dili
genter considera: q̄ creator tuus ⁊ amicus tuus/

Sponsus tuus / totā machinā mōdialem ad tuum
ordinavit mysteriū. Ecce angeli purgāt ⁊ iſlāmāt
tuū affectū / illuminant et informant intellectum,
perficiunt et custodiunt totū tuū subiectū. Mag
na em̄ dignitas est habere tales doctores / tales
cōsolatores / tales cōseruatores. O aīa: si videre
posſes quāto gaudio quātoq; tripudio aſſiſtūt o
rātibz. interſūt meditātibz / quāto studio nos i bo
no cōſeruāt: quāto deſiderio nos et noſtrā ſalutē
eternā expectant. Celū tibi deſeruit per ſuū mo
tū / luminaria celi per ſuū influxū / ſol cauſat tibi
diē / luna illuīat tibi noctē. Ignis tēperat aeris fri
giditatē / aer mitigat tibi ignis internā caliditatē /
aqua tibi mundat fetorē / mitigat tibi ſitis ardorē
fecūdat terre rigorē / terra vero te ſubſtentat ſua
ſoliditate / recreat ſua fertilitate / delectat ſua a
menitate. Ecce o aīa. breuiter diſcurrīſti p ſingu
la / ab inferioribus ad ſupiora: ⁊ inuenīſti q omnia
creatura ad hūc finē ex diuina ordinatione curſū
ſuū dirigit / quatinus tuis vtilitatibus deſeruiat /
tuisq; oblectatiōibz in deſi nēter occurrat. Sz ca
ue aīa mea: ne nō ſponſa ſed adultera dicaris: ſi
munera dantis pluſquā affectū amantis diligis.
Augustinus in libro cōfeſſionū. Ne tibi aīa ſi ob
erras in veſtigijs ſuis. ſi nutus ſuos p eo amas /
vt tēpalia lucra recipias. et nō aduertis qd innuat
illa beatīſſima lux q purgate mētis intelligentia

meus: ve michi misere. *¶* Iam video / iam agnosco. q
quidquid a summo datore accepi ad vsu vite tran-
sitione: miserabiliter inflexi ad vsu prauitatis et cul-
pe. *¶* Hic loquitur bernardus. Tranquillitate humane
pacis / conuertri ad vsu varie securitatis peregrinati-
onem terre: pre habitatione dilexi patrie. Salute et
sanitate corporis / redegi in seruitute misere volu-
ptatis / habundantiam vbertatis / non ad necessitatem
corporis: sed ad supfluitatem expendi misere cupidi-
tatis. *¶* Ipa serena blandimenta aeris michi seruire
coegi / ad amorem terrene delectationis. Timeo: et
heu valde griesco / ut simul nos omnia ferire peni-
tendo vel pugnando debeant. que vicis nostris male
subiecta seruiebant. *¶* Hec gregorius in omelia.

¶ Homo.

O aia: iam equaliter perpendo q bona est tua cogi-
tatio. ex verbis tuis scio. q non fuit frustra mea
monitio. *¶* Vide michi q luce diuine sis aliquan-
ter illuminata: tactu veri luminis mota. *¶* Quod scimus
beatum gregorium in moralibus. Unusquisque dum ta-
ctu veri luminis illuminatur. sibi ipsi ostenditur: ut
inde cognoscat quod est iusticia dei: unde erudit. *¶* Un-
sacri viri / quo altius apud deum virtutum dignitate
proficiunt: eo subtilius se indignos esse deprehendunt.
q dum proximis lucifunt: quidquid eos in semetip-
sis latebat inueniunt. *¶* Hec gregorius. *¶* Igitur si o-
aia luce veritatis tacta dignitatez tua quam hac

tenus nō attēdisti agnosces: culpā per quā creato
rū tuū offendisti intelligis. Vidisti quā genere
formata sis per naturā: vide nunc quā viciose de
formata sis p culpam. Reduc g aīa erūpnosa et
misera ad memoriam errorē et delictū: et perduc
vīos in celū rugitū et lamētum. Cogita aīa pīda/
perdita dei/adultera xpī: quid fecisti dereliquisti
in te ū castū amatorem tuū cōtēplisti creatorem
tuū. repudiasti sponsum tuum: turbasti deū tuum
irreuerēter tractasti angelū tuū sactū custodem.
Etas tēplū dei sanctū/sponsa xpī: sacrariū spūs
sacti. Que est ista iubita cōuerio: repērina muta
tio. de dei virgine facta est corruptio sathane. de
sponsa xpī scortū execrabile. de habitaculo spūs
sacti. facta est rugurū dyaboli. Anselmus ī libro
de ploratiōe viginatatis p̄dite. Recordare O aīa
propter quod vēdideris decorē tuū. propter quē
abieceris honorē tuū. pro quo tam turpiter dese
baueris vultū: que tanta bona pro tā vili precio
aitas peccato vendidisti.

¶ Anima.

Recognosco. O homo: q: verū loqueris. et nō ī
merito de tanta acrali transgressione rephēdis.

¶ Homo

O aīa: quare tot bonis te spoliasti. quare tot bōa
opa neglexisti/ q̄re tot ānos/ tot dies/ tot horas/
sine fructu vixisti. Un̄ bernardus ait que sequūt.
O dñe deus: quot tēpora pfluxerunt in quibus

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

sine fructu ut aspicio viri. quomodo coram te subsistam
quomodo ad te potero leuare faciem meam in illo ma-
gno et terribili examine/ quando numerare iussero omnes
dies meos/ querens fructum meum? O domine cur inter-
misi villo tempore te versari in corde meo/ te tota
mente complecti/ in tua dum cedine delectari. omnia inte-
riora mea. **M**ea ubi tunc erant: quando tecum non erant/ cum
a te habeat omnis creatura quidquid habet deside-
rabile/ laudabile/ et delectabile. Hec bernardus
Deu domine: nunc intelligo sed confiteri erubesco. Spe-
cies et decorem creaturarum decepit oculum meum: et non
aduertit: quia speciosior creaturis omnibus tu es/ qui-
bus tantummodo vnam tue inestimabilis pulchritu-
dinis guttam coicasti. Quis enim ornauit celum syde-
ribus/ aerem volucribus/ aquas piscibus/ terras
plantis et floribus. Nonne tu clementissime pater. per
te illa celestium spirituum agmina variis donis sunt
ornata. Nonne seraphim per te ardent dilectione/ cheru-
bin lucet cognitione/ tuis donis iudicant throni.
Ex tuis muneribus dominantur donationes inclite/ ex
tua virtute presunt principatus/ ex tua potestate de-
mones arcet potestates/ ex tua profunda potentia mira-
cula faciunt virtutes/ ex tuo precepto archangelus mag-
nis nunciat maiora/ angelus vero minoribus nunciat minora
Sed quid sunt hec omnia: nisi tue pulchritudinis modi-
ca sintilla. O iesu fons vniuersae pulchritudinis igno-
sce michi misero quod pulchritudinem tuam tam male reco-

gnoui tātarde amauī / ppter ea miserabiliter ob
errauī. Dulcedo etiā creaturarum decepit gustū
meū: et nō aduertī q̄ melle dulcior es. Tu em̄ mel
li et oī creature dulcedinē p̄mēdasti. et nō aliō ē in
creatura dulcedo vel delectatio q̄liscūq̄: nisi tue
dulcedinis q̄ abscondisti timētibz te. Dulcedo em̄
oīz creaturaz si q̄s iuste aduertit: nichil aliō facit
nisi q̄ ad tuā eternā dulcedinē nos iuitat. O iesu
fōs vniuerse dulcedinis et pietatis. ignosce michi
q̄ tuā iestimabilē dulcedinē et mellifluā pietatē ī
creatura tua nō cognoui. nec īterno mētis amo
re gustauī. ppter ea miserabiliter oberrauī et ani
mā meā vsq̄ mō siliq̄s porcorū saturauī. Sz heu
ut timeo nūq̄ de pane filiorū tuorū māducaui. Jō
sēp in delicijs mūdi ieiuna et famelica p̄māsi. Qz
scdm̄ gregoriū / causa est. qz nolumus intus gusta
re p̄fectā dulcedinē / propterea ieiunū et famelici
omāmus miseri famē nostrā. Ergo. O dulcissime
iesu. modo agnosco q̄ oīs dulcedo tibi contraria
fuit michi afflictio et magna miseria ¶ Augustin⁹
in libro p̄fessionū. Tu em̄ michi misericordissime
deus in p̄ctis meis sēp aderas pijsime sustinens
delectatiōes meas malas / resp̄gēs amaritudibz
amarissimis. docēs q̄ p̄ flagella si vellē sine amari
tudinibus delectari nō possem nisi in te dñe. Nec
augustinus. Sed hanc doctrinā nō intellexi: pro
pterea errauī semper. tñ in omībus delicijs meis

B. i.

timui proditorē. timui accusatorē. formidauī rep
bē. orē. aliquoties piciam expauī. multoties infā
miā. nōnūq̃ abhorui gehēnā. et tñ ego heu mise
ra inter tot tormēta non mutauī volūtatē meam
decepit etiā odor creature olofactū meū ⁊ igno
raui qđ odor tu⁹ o bone iesu fōs odoris suauitas
tua facit īdesinēter post te ī odorē vnguētōꝝ tuo
rū currere. Decepit sonus ⁊ allax auditū meū. et
nescui quā dulcia faucibus electorū tuorū cōsilia
tua īquā leuia manibus scōꝝ tuorū mādata tua.
O bone iesu fons sapiēcie. fac me vel saltē modo
audire vocē tuā. sonet in auribus meis vt cuncta
amaritudine recogitādū michi sit qđ fefellit me il
la vox miserrima cātanciū ⁊ dicētiū. Venite fru
amur bōis coronemus nos rosis añq̃ marcescāt
vbiq̃ reliquamus signū leticie nre ⁊c. Hāc vocē
auāui ⁊ nō itellexi et nō aduertī qm̃ oīa vana sūt
et planctu digna. Oīa em̃ hec et hīs similia cito
transeūt ⁊ velut vmbra cito euanesceūt. Quid em̃
hec vana omnia amatoribus suis profuerūt quid
hec stulta dilectoribus suis contulerūt. quē enim
fructū habuerūt in illis in quibus nūc confūdunt
et erubescunt. Sed inter hec oīa tu amantissime
iesu tēper michi aderas. vocē tuā frequenter aus
diui sed nō exaudiui inspirationē tuā salutiferam
sensi sed nō confēsi. Quoties michi illud salutife
re cōsiliū inspirasti. peccasti. quiesce. Ad que ego

miser verba sōpnolenta aliquando respōdī. Dñe
ecce modo: siue paululū: modo a vāitate quiescā.
Cito de malignitate erubescā oīa vana z munda
na derelinquā. Sed heu illud modicū: non habe
bat modicū et paululū: in lōgū ibat. Augustinus.
Multi eternaliter dānaturi z finaliter ī pctīs de
tinētur. qui se ad vocē dñi nō corrigūt. vocē quid
occulte īspiratiōis audiūt: s; vitā nō corrigūt dīcē
tes. Cras/cras et subito ostiū claudīt z remanet
pctōr foras ante archā celestia patrie cū voce cor
nina. q; p pctīs gemere noluit cū colūba. Grego
rius. Heu: q; multos ī pctīs eoz sua īfelicitas p
strauit. mltos diurna pax certos reddidit. eo q il
los malign⁹ sps graui⁹ ptulit. quo lōgi⁹ qctis vīu
negligētes iuenit. Itē gregori⁹. Quos em̄ vt cō
uertāt diuci⁹ tollerāt: nō puerfos. durius dānat.
Heu mūdana mollities tactū meū nimis misera
biliter decipiebat: z ignorauī q; tā suavis o bōe ie
su esset āplex⁹ tu⁹/hōest⁹ actact⁹ tu⁹. tāq; delicio
sū tibi pūgi. Tu⁹ o dulcissime iesu āplex⁹ nō mac
cular s; mūdāt. tu⁹ actactus nō coinqnat: s; sc̄ifi
cat. O iesu fōs vniuerse dulcedis z suauitatis. q̄
tū h; deliciositatis/hōestatis/z iocūdītatī/qñ le
ua tue eterne sapiētīe z cognitiōis ē sub capite id
est sub ratiōe. z dextera tue diuīe clemētie et dile
ctiōis āplexabīs me ī volūtare. Heu me miseram
qui s vñq; taz dulce/tam suaue/tamq; deliciosum

B.ii.

expliri poterit: q̄ iter brachia tātī spōsī redescere
inter oscula tātī regis ⁊ amici fideliter obdormi-
re. Hāc dulcedinē sēserāt aīe deuote qñ optabāt
dicētes. Osculet me osculo oris sui ⁊c. Quis mi-
chi det te fratrē meū suggētē vbera matris mee:
et iueniē te foras solū ⁊ de osculer te et introducā
te ī domū prīs mei ⁊ ī cubiculū geitricis mee: ibī
me docebis p̄cepta dñi. Et o bōe de⁹: si hec tā dul-
cia sūt cogitādī: q̄ dulcia possūt eē degustādī. si tā
suauia sūt legētī: q̄ dulcia erūt p̄ effectum sētiētī.
Augustin⁹ fac me dulcissie iesu it⁹ gustare p̄ amo-
rē qđ gusto p̄ intellectū. Et ya dulcissie iesu trāstige
saluberrīo vulnere amoris tui medulas aīe mee:
vt vere ardeat / lāgueat / ⁊ liq̄fiat / ⁊ solo desiderio
tuo deficiat cupiat dissolui ⁊ eē tecū. te solū sēp e-
suriat panē vite celestis q̄ de celo descēdisti. te sitit
at fōtē vite eterne / fontē eterni luis / torrētē vere
voluptatis / te sēp ābiat / te querat / te iueniat / ī te
dulciter requiescat.

¶ Anima.

Et q̄ vesania ⁊ q̄ ifernalia furia tāto tpe a me pro-
hibuit talia ⁊ tāta mētis mee solacia tā diuina gau-
dia tāq̄ meliflua gaudia / dic q̄so o homo q̄ tanta
malicia / q̄ tātī piculi ratio / que tātī dāni occasio

¶ Homo.

Uide o aīa: q̄ tā fatigata laboribus / tā euacuata
doloribz iuenire nō valeas cui tm̄ dānū ascribitur.
peto ḡ vt cū diligētia audias si tibi tātī mallatq̄

dāni causā demonstrauero/ si tibi dāni tāti inimicū
ostēdo. Habes o aīa iūmicū domesticū hostē amīcū
cū aduersariū primū q̄ tibi malū p̄ hono reddit
et sub spē amicitie crudelior existēs iūmic⁹. Hijs
oibz z alijs iñiūtijs bōis te priuauit/ hic hostis sal
ua tua reuerēcia ē ~~caro tua~~ iūfelix 7 misera mul-ū
uolēis tibi z accepta/ hanc cū pauisti iūmicū pessī-
mū p̄tra te erexisti. hāc cū hōrastī hostē contra te
crudelissimū armasti/ hāc cū foris varijs z p̄ciosīs
idumētis decorasti oibz interioribz ornāmētis te
spoliasti. nesciēs qđ dicit brūs gregor⁹ i omelia.
Un caro ad tps suauiter uiuit/ iude sps ieternū tor
q̄bit. z i gemit. Et ecōtra: quō pl⁹ caro p̄mīf: eo
de spe celesti anim⁹ securi⁹ letaf. vñ p̄ tāta iūria
nobis p̄ te illata p̄tinere me āpli⁹ nō valeo quin
tū malū hucusq̄ sub silētio piculose p̄trāsītū du-
rū rep̄rehēdā. Scito iquit beatus bernardus i
suis meditatiōibz. Qui p̄ plures annos tecū vi-
xit ad mēsam tuā cōsedit. cibū de manu tua sūpsit
et i sinu tuo dormiuit. cū voluit etiā colloq̄ū tecū
habuit. hic iure hereditatis seruus. s3 q2 delicate
nimis enutriuisti eū z virge pepcisti leuauit calca-
neū suū sup caput tuū/ z te sibi i seruitutē redegit
O aīa misera atq̄ miserabilis q̄s te liberabit de
vinculo i p̄operij huius. Exurgat deus z p̄teraf
iūmic⁹ cōtēptor dei/ amicus mūdī/ cultor diaboli
Quid tibi videtur de illo? Si recte sētis puto q̄

me cū dīcis. reus est mortis / crucifigat. Noli ergo
dissimulare / noli disterre / noli p̄cere. Crucifige
crucifige eū. Et 3 ī qua cruce. ī cruce xp̄i ī qua ē sa
lus ⁊ resurrectio n̄ra. Hec bernard⁹. Recole gō
aīa: scōm bernardū ī meditatiōibz primordia tua
q̄ īignita es dei ymagie / decorata silitudie / des
p̄sata fide / dotata spe / p̄electa caritate / redēpta
xp̄i sāguie / p̄ticeps ratiōis / capax eterne beatitudi
nis. Quid tibi cū carne / vñ ista pateris? Si diligē
ter oēs p̄ditiōes ei⁹ aduertis nūq̄ vili⁹ sterq̄linū
vidisti. Ster⁹ miserā enuērare vellis q̄ sit p̄tis
onusta / p̄uriēs p̄cupiscēcijs / occupata illusiōibz /
p̄fusiōe plena / ignominia repleta: qd̄ de ea habes
aliō nū cogitatiōes fedas ⁊ imūdas. Hec bernar
d⁹. Idē. O aīa diuina: erubescē ī silitudinē porci ⁊
mutari / erubescē voluptare ī sceno q̄ es de celo.
Idē s̄r can. O aīa q̄ diu ī carne es īter sp̄nas v̄sa
ris ⁊ necesse ē vt tēptatiōes / tribulatiōes / ⁊ iug
nationū aculeos / prudēter patiaris. vñ tibi dicē.
Sicut liliū īter sp̄nas sic amica mea īter filias.
O cādēs liliū / o tener ⁊ delicate flos increduli et
subuersores sūt tecū: ⁊ cū scorpionib⁹ habitas / vi
de quomō caute ābules. Caro et mūd⁹ pleni sunt
sp̄nis. p̄uersari ī hijs ⁊ nō ledi diuīe potēcie est ⁊
nō humane v̄tutis. Est ⁊ alius inimicus fortis et
crudelis qui mira calliditate oīz discutit cōsuetu
dines / vētilat causas / et scrutat affectus. ⁊ ibi sēp

querit causā nocēdi: ubi te viderit studiōsi⁹ occupa-
pari. Querit enī hic hostis antiqu⁹ ab hīcio huāni
generis iūmicus cui illecebras gulae īgerat: cui vi-
rus iuidie infūdat: cui blādimēta luxurie obiciat
cui vaitatē supbie p̄mittat. nouit quomō gaudio
fallat: quomō metu opprimat: quomō admiratōe
seducat. h̄z ecia³ sibi aliquos obligatos quorū ad
aīas decipiēdas īgeniis vti^t: ⁊ linguis. O aīa fra-
gilis ad resistēdū: facilis ad cadendū: difficilis ad
surgēdū: qualiter isti⁹ crudelis aduersarij laq̄os
euadere poteris: quē tātis subtilitatibus p̄ditū a-
gnoscis. Nec bernardus.

¶ Anima

Nūc video q̄ nō facile pctm̄ ab illo cognoscit: q̄ ī
eo p̄mittit. s̄z mor cū inceperit se ab illo alienare
tūc oemū cognoscit ī quāta feditate iacuerit. J̄ḡ
cū tā meipsā aliquāliter a pctō alienare incipio ⁊
per hoc me ⁊ pctm̄ meū agnosco: ⁊ nūc ampli⁹ a
planctu me p̄tinere nō valeo. O dñe deus tu im-
pressisti michi amabilē ymaginē tuā: et ego super-
dixi odibilē ymaginē dyabolicā. Heu heu heu
miser: q̄ demonis ymaginē sup̄p̄ssi sup ymaginē
dei. Cur non odio huius imitationē cuius abhor-
reō nomen. ipse nulla precedente vindicta pecca-
uit supbiēs. ego vīa eius pena peccaui contēnēs
ille semel in inocēcia p̄stitut⁹. ego multoties resti-
tutus ille p̄tra eū qui se fecit: ego cōtra eū qui me
fecit et refecit. ille deū dereliquit p̄mittētē ego

fugi deū psequētē. ille ī malicia deo reprobatē p-
stat/ego curro misericorditer deo reuocante. ⁊ si
ambo cōtra deū/ille tñ cōtra reliquētē se/ ego ve-
ro cōtra moriētē pro me. Ecce cuius ymaginem
abhorreo cū me in multis inuentā horribiliorem.

¶ Homo.

fuge fuge igit̃ tu horribilis substācia. fuge teipsā
exterritā a teipsa. Nō ergo sine rugitu cordis tui
tollera horrozē tuū. si tolleras nō te agnoscis. Nō
enī hec fortitudo s; morti. hebetudo: nō ē sanitas
sed obdurata iniquitas.

¶ Anima

Si me video horroz intollerabilis est: si nō video
mors īeuitabilis ē. O q̃ felix ē q̃ sibi horribilis: s;
tñ multū īfelicio: cui mors eterna sēsibilis. Ansel-
mus in orōibz. O p̃r patiētissime: o rex clemētissi-
me tegere non valeo ⁊ excusare: ⁊ tñ p̃fiteri non
modicū erubesco. Jā causā tātoꝝ maloz īuenio
iā qđ prius latebat male agnosco. bernard⁹ ī me-
ditatiōibz. Cor enī meū miserū dū futurū nō cura-
uit gaudiū: nec diuinū q̃siuit p̃siliū. a seipso fuit e-
lēgatū/ ⁊ ī amore terrestriū fuit occupatū: vñ elā-
psū ē ab illis ⁊ īuolutū. Vanitas decepit luxuria
poluit/ curiositas abduxit/ cruciabat īuidia/ torq̃-
bat iracūdia/ diuidebat avaricia/ āxiebat accidia
sitq; iūgebat oibz vicijis: qz vnū bonū qđ sibi po-
terat sufficere dereliq̃t. Hec bernardus. Habeāt
ergo in obliuione corā te deus mitissime cōsūpra

ip̄a mea. s̄z p̄cede vt hoc t̄ps meū residuū forte ni
mis breue ⁊ momētaneū sit tibi honorificū/ mibi
fructuosū ⁊ p̄rio edificatorū. Jā p̄illie de⁹ pp
ter magnitudinē dāni qđ īfelix ⁊ misera miserabi
liter icurri: video ⁊ cognosco qđ me ipsam ⁊ pctm̄
meū sufficiēter vt merui plāgere nō valeo: si tāta
debet eē nō īmerito pcti detestatio/ quāta fuit in
misera voluptatis delectatio

¶ Homo

O aīa: si p̄ te vt asseris delictū tuū nō sufficis de
plāgere: necesse habes ad aliquē sc̄tōrū puertere
An ignoras sc̄ōz bernardū: qđ secūz accessū habe
mus ad deū. vbi habemus matrē ante filiū: ⁊ filiū
ante patrē. Mater p̄ nobis ostēdit filiū pectus ⁊
vbera: fili⁹ p̄ filiatus ⁊ vulnera Puto qđ nulla pōt
ibi eē repulsa: vbi sūt tot caritatis īsignia/ vel īdī
cia. In picuis ḡ ⁊ ī āgustijs/ ī rebz dubijs mariā ī
uoca/ mariā cogita/ nō recedat ab ore/ nō recedat
a corde ip̄az sequēs nō deuias. ipsā rogās nō des
p̄as/ ip̄a tenēte nō corruas/ ip̄a p̄tegēte nō metu
as/ ip̄a duce nō fatigaberis/ ip̄a propitia puenies
ad veniā. Dec bernardus. Dic ergo o aīa: cū ma
gna mētis fiducia. O dñā sancta ⁊ p̄petua virgo
maria. si filius tuus per te factus ē frater meus:
nōne tu per ipsū facta es mater mea. exultabo iā
et letabor: qz quidquid iudicabitur de me: p̄det
ex sc̄ētis matris mee et fratris mei. Dec āselm⁹.

¶ Anima

Cū peccauit in filiū: irritauit matrē matrē offēdere
non potui sine iniuria filij: quid ergo o homo: qd
faciam: quo fugiam: quis me recōciliabit matre
irata: filio irato.

¶ Homo

O aia: nō dubites, aia, nō dubites. Si ambo sūt
offensi: ambo tñ sūt clemētes. ābo pijsimi, fugiat
ergo reus iusti dei iram ad piā matrē, fugiat reus
offēsa matre ad filiū benignū et dicat, qui factus
es filius femine propter mīam: femina que facta
es mater dei ppter mīam, aut misereamini ipse ⁊
misere peccatrici: aut ostēdite magis misericordē
ad quē ego misera fugere valeā. Dec anselmus.

¶ Anima

O homo: q̄ bonū ē p̄ filiū tuū/ q̄ p̄ solatoriū est mi
chi misere v̄bū tuū. q̄ si p̄ctm̄ meū recte aspicio:
tūc inuenio/ tūc agnosco. q̄ elementa p̄ctis meis
pollui/ celū īquinaui, astra celi obfuscaui/ damna
tos ī īferno cruciaui/ sctōs ī celo p̄turbauī ⁊ aera
fedauī/ demōes letificauī/ ⁊ anḡlos michi datos
ad custodiā irreuerēter tractauī. Un̄ ab oībz hīs
auxiliū petere primesco/ ⁊ q̄ michi iusti iuste indi
gnati sunt/ ad ipsos confugere non presumo.

¶ Homo.

O aia: nimia ē trepidatio tua/ q̄ uis placita sit hu
miliatio tua. An ignoras q̄ m̄lri de sctis peccaue
rūt/ q̄ qualiter nobis peccatibz miseri debeāt: in
suis magnis p̄ctis didicerūt. Cogita moysen pro

pheta eximiu: de diuina potēcia dubitantē. Cogi-
ta dauid regē scitissimū / cōtra diuinā legē adulte-
rio ⁊ homicidio peccatē. Agnosce salomonē sapi-
entissimū: ydola vana ⁊ pessima adorasse. Agnos-
ce etiā manassē regē nequissimū qui plus q̄ oēs re-
ges israel peccauerat / q̄ dicebat peccaui sup nūe-
rū arene maris: ⁊ nō sū dignus videre altitudinē
celi p̄e multitudine iniquitatū mearū. hos semp
cogita veniā impetrasse. Sed quid plura de sc̄is no-
ui testamēti. Vide matheū sedētē i tholoneo pec-
catorē ⁊ publicanū ⁊ assūptum in discipulū. vide
paulū lapidantē stephanū ⁊ electū in ap̄lm. vide
petrū negantē xpm ⁊ mox veniā impetrasse vel im-
petrantē. vide milites cruc figentes xpm ⁊ tñ de
diuina mīa p̄sumētes. latronē in cruce p̄dentē et
uentū impetrantē. postremo q̄ illa mulier famosa
peccatrix maria magdalena facta est tā specialis
amatrix xpi. Om̄s enī q̄ quodāmodo cū deo reg-
nāt. vel iā olī sicut nos peccauerūt: vel saltē pec-
care potuissēt si eos diuina clemētia nō p̄seruassēt
q̄: cuiusq̄ donatum est ~~ut penitus peccare non~~
possit non est hoc nature: sed celestis gratie.

¶ Anima.

Jā mīa nūc secure pphās ⁊ reges implozo. iāz nūc
audacter ap̄los ⁊ martires iuoco / p̄fessores ⁊ vgi-
nes ⁊ viduas ⁊ oēs sc̄tōs īstanter interpello sed tū

pre oibz his sacratissimā vginē mariā dei genitricē
cōfidētius adorans iuocabo. Scio enī q̄ tā dul-
cis / tā pia / z tā suavis ē. q̄ nec noīari pōt quin ac-
cēdat: nec cogitari quin recreet affectū diligētū
se. Nec ē enī illa q̄ salutē oibz ipetravit / z totius
huius mūdi reparationē obtinuit. Nec anselm⁹.
O femina mirabiliter siglaris / z siglariter admi-
rabilis. p̄ quā elemēta renouant / infirmi remediāt
hoīes saluant / angeli reintegrāt. O femina plena
grā: de cuius plenitudinis habūdancia respsa re-
uiuiscit oīs creatura. Bernardus. O bñdicta in
vētrix grē / genitrix vite / mater salutis vī saluato-
ris p̄ te habemus accessū ad filiū tuū: vt p̄ te susci-
piat nos / qui p̄ te datus est nobis. excuset apō ip̄z
integritas tua culpā nre corruptiōis / z humilitas
tua deo grata veniā ipetret nre vanitati. O bñdi-
cta p̄ grām. quā inuenisti / p̄ p̄rogatiuā q̄ meruisti
p̄ mīam quā genuisti. fac vt qui te mediātē fieri di-
gnatus est nre infirmitatis / z miserie particeps: te
interueniēte / z intercedēte participes faciat nos
eterne gl̄ie / z beatitudinis sue. ¶ Homo
Jam nūc vt estimo aīa aliquāliter p̄uertisti radiū
cōtēplatiōis ad vitandū qualiter formata sis per
naturā. et qualiter deformata sis p̄ culpā. sed con-
uerte nūc radiū cōtēplatiōis ad intuēdū qualiter
sis reformatā per grāz. Scire tñ debes q̄ qñ per-
fectius per contritionis laucrum mentis caligo

detergitur: tanto lucidius diuine reparatiōis be-
neficiū ipeculatur. Pctm̄ em̄ scōm augustinū est
tenebra qua intellectus obtūdī et totus iterior
homo obtenebrať. vñ necesse est: vt tanto solliciti-
us mētales oclī a pcti tenebris p cōpūctionis la-
chrymas cōtinue expurgētur/ q̄to āplius p hāc
cōtēplatiōis radius obnubitat. Jaz ergo o aīa in
affectiōibus tuis ierenata: dirige radiū cōtēplati-
onis ad itūcū q̄ profūda dei clemēcia/ 7 q̄ alta
sapiēcia/ q̄ mira potēcia sis per grām reformata.
Cōsidera primo qualiter p bñficiū redēptōis te a
pctō originali liberauit An ignoras q̄ p pctm̄ ori-
ginale eras bonis spūalibz 7 naturalibus spolia-
ta/ potestati p̄cipis tenebrarū subiugata/ a p̄ia
tua expulsa 7 exterminata. S; scōz bernardum.
Singularis illa maiestas moruoluit. vt viderem⁹
seruire vt regnaremus exulare vt repatriarem⁹/
7 ad seruilissia opa icinat⁹ vt nos p̄stitueret sup
oīa opa sua Vēit em̄ fili⁹ hoīs q̄rere: 7 saluū face-
re qd̄ p̄terat. Vēit i q̄ huīlis: vt te s̄bū humiliaret.
Gregori⁹ i registro. Ad h̄ vnigeit⁹ dei fili⁹ formā
gnis huāni 7 n̄re huānitatis suscepit/ ad h̄ visibi-
lis nō solū visibilis s; 7 despicabilis apparuit Ad
h̄ ludibriorū p̄tūelias i lusionū opprobria passio-
nū tormēta tolerauit. vt s̄bū nō debere eē hoīez
doceret huīlis de⁹. Augu O aīa: bōa terrena xp̄s
cōtēplū: vt cōtēnēda mōstraret. 7 oīa mala terre

na sustinuit: vt sustinēdo doceret. vt neq; i i'is q̄
rereť felicitas: neq; in istis timereť aduersitas Gre
gorius. O mira p̄mixtio. q̄ creator ē sit creatura/
q̄ imēl⁹ ē capīt q̄ diues ē in oēs paup efficit. Sus
cepit ymaginē carnis n̄re vt ymaginē quā fecerat
repararet vt carnē mortālē immortalitate dotaret
Ergo scire ergo o aīa: et respice in faciē xp̄i tui.
vide ⁊ cōsidera q̄ dñs fecit sup terras. deus illudif
vt honoreris. in oēs flagellať vt cōsoleris. crucifi
giť vt libereris. agnus imaculat⁹ occidif vt epule
ris. sāguis ⁊ aqua de latere eius lancea emittitur
vt poteris. Respice ergo ad p̄ciū redēptiōis. aspī
ce exēplū informatiōis. O aīa: respice ⁊ cōsidera
q̄ xp̄s dñs ⁊ amicus tuus aff. igif oī genere pena
rū. in oī pte sensuū. ab oī statu hoīm. Rex illust.
preses iudicauit discipulus tradidit. apli relinq̄
rūt. pōtīfices ⁊ scribe ⁊ pharisei tradiderūt. gēti
les flagellauerūt. turbe cōdēnauerūt. milites cru
cifixērūt. Bernardus. Caput illud angelicis tre
mebūdū spiritibus dēsitate spinarū pūgiť. facies
pulchra p̄ filijs hoīz sputo iudeoz deturpatur
ocli lucidiores sole caligāt in morte. aures q̄ audi
unt angelicos cantus audiūt iudeoz insultos os
q̄ anglos letificat felle ⁊ aceto potať. man⁹ que
celos formauerūt sūt in cruce extense. corp⁹ vbe
rať. latus lancea pforať. Et quid plura? certe nō
remāsit in eo nisi sola lingua vt pro peccatoribus

exoraret et matrē discipulo p̄mēdaret. Idē. O fī
dellis aīa: saluator nō nullis aduersāciū hostium
rēptamētis potuit a nre salutis cura reuocari. S3
quo magis nobis ostendit dilectiōis emulatio eo
grauior sequit nos si hāc spreuerimus dānatio.

¶ Anima

O homo: iā diu tacui qz q̄ p̄posuisti cū gaudio pa
riter ⁊ luctu deuota mēte audiui. Gaudēs gaude
bo i dño qz me tm̄ dilexit q̄ vnigeito filio suo p̄p
ter me nō pepcit. O iestimabilis dilectio caritatis
vt ācillā imo nec noīe ancille dignā redimeres. fī
liū tradidisti. O dñe iesu xpe q̄ p̄pter me tibi non
pepcisti cor meū tuis vulneribz s̄actis ⁊ mētē me
am tuo sanguīe inebria vt quocūqz me vtā sēp te
videā p̄ me crucifixū quicqd̄ aspīxero michi ap
pareat tuo s̄anguīe rubricatū. vt sic totus i te attē
dēs: nil valeāz p̄ter te iuenire nil nisi tua vulnera
valeā intueri. Nec michi p̄solatio sit tecū mi dñe
crucifigi hec michi intima afflictio sit aliqd̄ post
te meditari. Hugo de sctō victore. Nulla dilectio
maior nulla caritas sincerior null⁹ amor fortior
Mortu⁹ ē p̄ me inocēs nichil iueniēs in me qd̄ a
maret. Sed heu quotiēs hāc mirā circa nos dñe
diuīe pietatis dignationē aduerto de mea nimia
ingratitudine erubesco. vt quāto bñficia magnis
redēptionis agnosco. tanto pctā ingratitudinis
sunt deteriora.

¶ Homo.

Uide ergo o aia: ne sis ingrata cui tanta et tam mira
beneficia sunt collata. Magnū est enim peccatū ingratitu
dinis quia secundum bernardū. Ingratitudo est quasi ven
tus siccat riuos diuine misericordie fontis et fluēta clemētis
sime gratie. Attēde ergo o aia frequēter et reuolue
in mēte diligēter illud horribile vrbū quod contra
ingratos perfertur in persona saluatoris dicētis. O
aia: vide quāta pro te patior: ad te clamo quia pre
morior. vide venas quibus affitior: vide clauē quibus
confodior: sed cum sit tantus dolor exterior: interior tamen
cruciatu est michi grauior: tam ingratū dū te explo
Et alibi contra ingratos popule meus quod feci tibi aut i
quo contristauit te responde michi: quod cause est: iūmi
co meo magis libet seruire quā michi. Attēde
ergo o aia: et sēper grās age nūquā cesses unige
nitū dei filiū pro tantis donis benedicere et magni
ficare. Totā enim vitā debes huic qui vitam suam
pro te posuit: cruciat⁹ duos sustinuit: ne tu eter
nos cruciatu sustineres. Cū ergo ei donaueris
quicquid potes: quicquid es non eris sicut stella ad
solē: stilla ad flumen puluis ad montem. Hec ber
nardus. Et quia iam depurato contēplatiōis oculo
gratiā diuine redēptionis qua te a peccatō originali
liberauit agnoscis. Nūc tibi qualiter per diuinā
misericordiā a peccatō actuali liberata sis ostēdā. Cō
sidera ergo dñi gratiā: quā paterne per occultam.
inspiratiōē te dei a peccatō actuali reuocauit: quā dul

citer: quā amīcabiliter alloquēdo per interlozē
alloctionē te reuocauit dicēs. Reuerte reuer
tere sunamitis: idēst aīa captiua ⁊ p pētī miserā
effects. reuerte qz ego sū creator tuus. Reuer
tere ad me: qz ego sū redēptor tu⁹. Reuerte qz
ego sū tam liberalis remunerator. Reuerte ad
me aīe: te cū gaudio magno expectant sācti. Re
uerte ad tuū aduētū exultant angeli. Reuerte
te expectāt tota curia celestis paradisi. O aīa
hec fuit vox dilecti te inuitātis. Aduerte nūc que
fuit lōganimitas expectatiōis. O quāto tēpē tuū
aduētū expectauit. Deu quāto tēpē te ī pētīs tole
rauit. O quot ⁊ quātos ante tuā puerfionē dāna
uit te sēp peccātē misericorditer expectauit. Re
uerte adhuc o aīa: ī cruce te expectās hz caput
suū iclinatū ad te deosculādū. man⁹ aptas ad re
mittēdū. corp⁹ extēsū ad se totū ipēdēduz. pedes
affixos ad tecū manēdū. lat⁹ aptū ad te ī illō itro
mittēdū. Esto ergo o aīa: nidificās ī forātibz pe
tre ī cauernis macerie. puola man⁹ puola pedes
in uola lateri. ibi tua reqēs: ibi secura quies. Hec
bernard⁹. O aīa: si digne posses cogitare quot et
quales ī tui pparatiōe abiecti sūt: q tibi datā grāz
psequ nō meruerūt. elegit te ante mltos elegit em
et pēlegit te ex oībz. amauit pre oībz. Hec hugo.
O aīa: vidisti lōganimitatē expectātis: conuerte
nūcradiū contēplationis ad benignitatem iusti:

L. i.

ficatis. Cogita ergo diligenter: et considera tam inestimabilem gratiam a tuo sposo tibi factam. tribuit enim tibi per gratiam ut sis socia mese: socia regni: socia thalami. Bernardus. Misericordias domini iterum carabo quia septem misericordias in me factas inuenio: per quas suam ineffabilem pietatem euidentissime recognosco. primo quia a peccatis multis me preseruauit. secundo quia me peccantem non statim perdonauit: sed me prologante iniquitate ipse prologauit pietatem. tertio quia cor meum immutauit ut fieret dulcia que ante fuerant amara. quarto quia me penitentem misericorditer recepit. quinto quia michi perueniendi et emendandi uirtutem donauit. sexto quia dedit gratiam perueniendi. septimo quia dedit spem obtinendi.

¶ Anima

Eya mi domine deus: quantum ego infelix et misera diligere debeo deum meum. qui me creauit cum non errarem: demit cum perieram. peccata mea quasi glaciem afflatu diuine gratie resoluit: quando errabam reduxit me: quando ignorabam docuit me: quando peccabam corripuit me: quando contristabar consolatus est me: quando iam pene desperabam confortauit me: quando steti tenuit me: quando cecidi erexit me: quando iui reduxit me: quando ueni suscepit me. Cum enim cunctis sit presides: singulos implens. ubique presens: cunctorum per causam agens: et tamen singulis quasi omnibus preuidens. ita totum ad custodiam meam occupatum video. Sic ergo super custodiam meam stabo sicut omnino oblitus sit: et michi solum intendere velit. Nunc ergo o homo:

q̄ pre oībus deū vt dixi diligere debeo. dic ergo
quēso quēadmodū aut quomodo ipiū diligā. q̄ti
ma sibi vicissitudinē tante dilectiōis rependam.

¶ Homo

O aīa: quāuis scōm bernardū. causa diligendī
deū deus sit. modus siue modo. possumus tamen
modū aliquē ex ipsīs sacre scripture locis iueſti-
gare. Ipse enī qui tibi dilectionē tribuit. modum
dilectiōis ostēdit. qui dicit diliges dñm deū tuum
ex toto corde tuo et ex tota aīa tua ⁊ ex tota forti-
tudine tua. Dilige igit̃ aīa amore singl̃ri deū p̄ez
qui te tā nobiliter ex nichilo formauit. deū filiū q̄
te iestimabiliter moriēdo reformauit. deū spiritū
sanctum qui te tam misericorditer sepius conso-
lando a peccato redemit. et in bono conf. itauit.
Dilige igit̃ deū patrē fortiter vt nullo aliēo amo-
re piculoso vincaris. dilige deū filiū sapienter vt
nullo alieno amore seducaris. dilige deū sp̄m san-
ctū dulciter vt nullo amore venenoso interficiar-
is. dilige fortiter vt fragilitas tua oīa dura ⁊ as-
pera. p̄pter ipsū gaudēter iustineat. ⁊ dicat labor
meus vix est vnus hore et si āpli⁹ est nō sētio pre
amore. ⁊ ita xp̄ianus p̄ amorem in christū iugiter
intendat. vt oīa propter ipsum libe iter iustineat
donec ad ipsam perueniat. Nec bernardus.

¶ Anima

Dic quēso o hō: salua reuerētia nō ex curiositate

C. ij.

sed ex humilitate nō ex p̄sūptiōe sed potius ex deuotiōe iterrogo. Et quid est qđ amo cū deū amo.

¶ Homo

O aīa: si tua q̄stio esset p̄sūptuosa: tūc esset nimis viciosa. s; qz ex deuotiōe originat̄. deuotā respōsionē mereē. Audi qđ dicit ille augustin⁹ amator dei. x. libro de cōfessiōibus. Cū deū meū amo non amo spēs aut dec⁹ t̄p̄is: nec ardo: ē lucis: nec dulces melodias: nec vnguēta suauiter redolencia: nec māna: aut mella: nec mēbra carnis āplexibus acceptabilia. Nō hec amo cū deum meū amo: sed quē amo. Amo quādā lucē: quādā vocē: quēdā odorē: quēdā cibū: quēdam āplexū. iteriora hoīs mei: vbi fulget aīe mee qđ nō capit. loc⁹ sonat qđ nō capit t̄p̄s: vbi olet qđ nō sp̄git flatus: vbi sapit qđ nō minuit edacitas: vbi heret quod nō euellit facietas.

¶ Anima

Dic q̄so o homo: vel paululum de caritatis v̄tute qua cognita ad diligēdum fortius inardescam.

¶ Homo

Reuera o aīa: caritatis fructus magn⁹ s; occult⁹ ip̄a em̄ caritas. Icdz augu. i aduersitatibz tollerat in p̄sp̄itatibz cōperat: i dubijs passiōibz fortis in bonis opibus hylaris in tēptatiōibus tutissima: in hospitalitate liberalissima. iter frēs v̄o letissima inter falsoes patiētissima: inter op̄obria securissima: inter odia bñfica: iter iras placida: iter insidias

innocēs/in iūq̄rate gemēs/i veritate respirās. O
felix amor ex quo nascit̄ strenuitas mox/puritas
affectuū/sublimitas intellectuū/sāctitas desiderii
op/claritas opū/secūditas v̄tutū/dignitas meri
tor/sublitas bonor. O dulcedo amoris z amor
dūcedis/comedat te cor meū z nectare tuo reple
ant viscera aīe mee. Nec aug. Irē bernard⁹ Sine
amore caritatis q̄uis q̄sq̄ recte credat ad btitudi
nē p̄ueire nō pōt. qz tāta est caritas: vt etiā p̄phe
ta z martiriū sū ip̄a nichil eē credāt. Nullū p̄miū
caritati p̄p̄sāt: caritas em̄ oīz v̄tutū obtinet par
cipatū. O q̄ miser ē cui⁹ anim⁹ res tpales p̄ amo
rē p̄plectit̄: q̄ p̄ laborē acq̄runt̄: cū timore posside
tur: cū dolore amittūt̄. S; beat⁹ est q̄ amat te de⁹
et inimicū propter te: amicū vero i te. Solus em̄
nullū caz amittit. cui oēs ite carī sūt. Te vō nul
l⁹ amittit: nisi q̄ te dimittit q̄ at te amittit q̄ ibit: ni
si a te placito ad te iratū. Aug. Min⁹ te amat: q̄ a
liqd tecū amat: qd̄ propter te nō amat. Caritas q̄
sep̄ardes z nūq̄ extingueris. caritas de⁹ me⁹ accē
de me: vt p̄tineā a p̄cupiscēcia carnis/a p̄cupiscen
tia oc̄lor/ z ab ābitiōe seculi. Un̄ scdm̄ gregoriū
in moralibus. Quā felix est z q̄ beatus: qui i solo
eternitatis desiderio p̄ amorē figit̄. qui nec pro
speritate attollit̄/ nec aduersitate cassat̄. z dū nil
habet in mūdo qd̄ diligat: nichil est i mūdo quod
pertimescat. Paulus ap̄s z doctor gēnū in epla

sua ait. Caritas patiens est. benigna est. non emulat
non inflat. non agit perperam. non est abiciens. non querit que
sua sunt. non irritat. non cogitat malum. non gaudet super
iniquitate. congaudet autem veritati. Quod beatus grego-
rius in moralibus exposuit hijs verbis dicens. Pa-
tiens quippe est caritas quia illata mala equa nimi-
us tollerat. benigna est quia per malis bona largiter mi-
nistrat. Non emulat. quia per hoc quod in presenti nil appetit
inuidere terrenis successibus nescit. Non inflat.
quia cum premiū eterne retributionis anxia desiderat.
de bonis exterioribus non se exultat. Non agit perperam
quo se in solū dei et proximi amorē dilatat. quicquid a
rectitudine discrepat ignorat. Non est abiciens quia
quo ardentius itus ad sua satagit. fortis nullatenus
aliena occupat. Non querit que sua sunt. quia cuncta que
hic transitorie possidet velut aliena negligit. cum ni-
hil suū propriū nisi quod secū permanet agnoscit. Non
irritatur. quia in iniurijs lassissima ad nullos se ultionis
motus eritat. dum magnis pro laboribus maiora post
premia expectat. Non cogitat malum. quia in amore dei
mentē solidās dum omne odiū radicis eruit. versaria
quod inquinat nescit. Non gaudet super iniquitate. quia cum
sola dilectione erga omnes inhiat nec de perditione ad-
uersarii gaudet. Congaudet autem veritati. quia cete-
ros diligens per hoc quod rectū in alijs conspiciat.
quasi de augmento proprii profectus hilarescit.
Hec gregorius in moralibus.

¶ Et hec de prima contemplatione circa interiora
¶ Sequit de secunda que est circa exteriora.

Conuertere o anima nunc radiū contemplationis
ad ea q̄ sūt iuxta te. hoc est ad mūdū istū
sensibilē ut ipsū ⁊ ea que in mūdo sūt des-
pleas. ut eo despecto āpli⁹ i amore spōsi tui xp̄i i
ardescas. Min⁹ enī amas si aliqd cū eo appetis
q̄ nō ppter ipm nō i ipso diligis. Tanto em̄ scdm
gregoriū. q̄sqz ab illo supno amore dilūgit: q̄to
pl⁹ i ferius delectat: et citius ad deū puerit q̄ nō
h̄z in hoc sc̄lo ubi delectetur. Cetero ergo creatu-
re tibi vilescāt/ ut creator tu⁹ sol⁹ i corde tuo dul-
cescat. Augustin⁹. Volue ergo ⁊ reuolue nō tātū
ex auditis s̄z ecia ex exptis non ex dictis s̄z eciam
ex factis q̄ instabilis ē mūdāna opulētia/ q̄ fallax
et miserabilis mūdāna gl̄ia. Omne enī quod hic
eminet mltō pl⁹ merore afficit q̄ honore gander
Breg. Ecce hui⁹ mūdi amatores nūdinas huius
sclī pābulāt. alij diuitias/ alij honores/ alij gl̄iam
qrētes. S̄z qd dicā de diuicijs. cū labore acquirū-
tur/ cū timore possidēt/ cū dolore amittūt. Quid
de honore i ferā. In sublimi loco posit⁹ es. nūqd
nō eris iudicād⁹ ab oībz. nūqd i honore sine dolo-
re/ i p̄latiōe sine tribulatiōe/ i sublimitate sine va-
nitate eē q̄s poterit? Certe nō Quid de mūdi gl̄ia
nisi qz nichil aliud est nisi auris i flatio: nūquid et

ipsa est sine iudicio:

Anima

O homo: si hec ita se habet. quid est quod miseri homines querunt: dum mundi vanitates appetunt. O quantum excecati sunt qui mundi gloriam querunt.

Homo

Nonnulli dum quorundam gloriam cernunt magnam aliquid existimant: sed ut talia mereantur exoptant. Cum autem eos morientes aspiciunt quod vana sit gloria eorum cum gemitu fatetur et dicunt. ecce quod vana sunt omnia et quod nichil est homo. Gregorius? O anima carissima quid sunt mundana omnia nisi quedam vana sonia. et quid profuit superbia amatoribus suis: aut diuitiarum iactantia. Transierunt omnia tanquam umbra et tanquam navis que pertransit fluctuantem aquam: cuius non est invenire vestigium. in malignitate enim cito presumpta sunt. et heu quamplurimi nullum signum virtutum reliquerunt. Ubi sunt principes gentium et qui donati sunt super bestias que sunt super terram qui argentum thesaurizaverunt et aurum. qui civitates et castra extruxerunt: regna et reges bellando devicerunt. Ubi sapiens: ubi scriba: ubi inquisitor huius seculi: ubi absalon speciosissimus: ubi assuer? gloriosissimus: ubi salomon sapientissimus: ubi ianson fortissimus: ubi cesares potentissimi: ubi reges et principes incliti. Quid eis profuit inanis gloria: brevis leticia. mundana potencia. magna familia. carnis voluptas. diuitiarum falsitas. Concupiscentiarum suavitas. ubi risus? ubi leticia. ubi iac:

ritia. vbi arrogātia. vbi generositas sanguis. vbi
pulchritudo corporis. vbi elegātia foras. vbi mūdi
sapia. Ecce generositas p̄sanguinitatis. p̄pulchritudo
corporis foras elegātia. iuuenilis decor. p̄dia. palacia.
pulchritudo mulierum imēsa. De mūdo sūt hec oīa
et mūd⁹ qđ suū ē diligit: s; tñ hec oīa cū mūdo nō
diu subsistūt. mūd⁹ em̄ trāsibit: et p̄cupiscētia eius
Tu vō si recte sapias. si tecū lumē oclorū ē: desine
sequi qđ p̄sequi miserū ē: q̄ possessa onerant. amata i-
gnāt. amissa cruciāt. Tu ḡ relinq̄ hec oīa p̄pter il-
lū qđ ē s̄ oīa. Bernard⁹. Cōfuge o aīa ad urbē refu-
gi: hoc est ad vitā religiosā. vbi possis de p̄teritis
pniam agere. et ī p̄nti obtinere grām. Nō te retar-
det p̄ctōz p̄scia. q; vbi habūdauit iniquitas: p̄suevit
et sup̄habūdare grā. Nō p̄nie austeritas terreat.
nō em̄ p̄digne sūt passiōes hui⁹ t̄pis ad p̄teritam
culpā q̄ remittit. ad p̄ntē grām q̄ imittitur. ad fu-
turam gloriā que promittitur. Hec bernardus.

¶ Anima

Jā falsitatē et instabilitatē mūdi agnosco. s; tñ nescio
quo vicio detēta adhuc mētē auertere neq̄o.

¶ Homo

Certe si diligenter o anima et diligenter et prudē-
ter periculum tuū quod de mundo incurris auer-
teres: proculdubio animum tuum a seculi vanita-
tibus cohiberes. Grauis enim et nimis piculosa
est mundana conuersatio. quia scōm bernardum

Periclitat̃ castitas ī delectis / huilitas ī diuitijs /
pietas ī negocijs / veritas ī mītiloq̃o / caritas ī b̃
neq̃ sc̃lo. O aīa debilis z infirma: q̃ tā facilis es ad
decipiēdū / tā prona ad cadēdū / tā difficilis ad sur
gēdū. An ignoras: q̃ sicut difficile ē arborē iuxta
viā positā fructus pulcherrimos vīq̃ ad maturi
tatē producere. difficile est iuxta sc̃m viuētē ima
cularā iusticiā seruare. Augustin⁹. Vincula hui⁹
mūdi h̃nt aspitatē verā / ocūditatē falsā / certū do
lorē / incertā voluptatē / durū laborē / timidā q̃etē /
miserie plenā / otitudinis inanē spē. O aīa: si hec
oīa in mēte portares: mūdū z ea q̃ in eo sūt prēp
neres. Et quid ē carissima qđ diligis / qđ est qđ ap
petis / qđ est qđ in mūdo q̃ris. Si plationē diligis
quid aliud facis nisi q̃ vitā tuā pfūdis. an ignoras
q̃ mōstruosa res est gradus sūmus: z aīmus infī
mus sedes prima: et vita infima vel yma. Lingua
magniloqua / z manus ociosa / sermo multus / fru
ctus nullus. Vultus grauis / actus levis / ingens
auctoritas / est animi instabilitas. Hec bernardus.
Gregori⁹ ī libro pastoralī. Sciāt b̃ plati. q̃ si per
uerse aliqđ ppetrāt: tot mortibus digni sūt quot
exēpla pditionis ad subditos transmittūt. forte di
cis plationē qđ appeto: s̃ in ip̃a sc̃tē z iuste et b̃
viuere ppono. Laudo: s̃ raro qđ laudare valeas
iuenio. vnū sēp timeo qđ scōz gregoriū ī registro
Ita sibi regenciū et subitoz merita cōnectuntur

et sepe ex culpa p̄sidiū: fiat deterior vita subdi-
tor, et sepe ex merito p̄sidiū: deliquit vita pasto-
rū. Un̄ bernard⁹. Deu quos et quales maledicta
sapientia m̄di supplantauit et cōceptū in eis sp̄m
diuinū extirpauit. quē vehemēter dñs accēdi voluit
An ignoras q̄ sapientia m̄di terrena est et aīalis
dyabolica et inimica salutis. suffocatrix vite: et ma-
ter cupi- itatis. Qui em̄ crescit i sciēcia et nō cres-
cit in bona vita: elōgā a deo. Dicit argazael. Tu
vero si laptes esse desideras: discite sapiam i terris
que tecū pleueret i celis. Hieronym⁹. Dic stude-
as qualiter ad illū pueas: quē semel vidisse ē oīa
didicisse. Si forte diuitias m̄di p̄p̄as scilicet delici-
as carnis. o aīa mea diligis: q̄ caduca et fragilia
sūt hec. dic vbi reges. vbi principes. vbi oīum p̄di-
ctorū amatores et dilectores. timeo q̄ m̄ti ex eis
heu. sūt exterminati et ad iferos descēderūt. Quid
nūc p̄fuit supbia/ q̄d cōfert iactācia p̄ supbia/ q̄d
diuitiarū iactācia. Quid em̄ pl⁹ diligit m̄dū quā
deū/ seculū quā claustrū/ gulā quam abstinētiā/
luxuriā q̄ p̄uēciā/ seq̄t diabolū: et ibit cū eo i su-
pliciū. Augustin⁹. Qui florēt felicitate scilicet p̄uēnt
scire dei. florēt ad t̄ps/ p̄uēnt ieternū. florēt falsis
bonis/ p̄uēnt veris tormētis. Jō. Si in h̄ sc̄lo aliqd
vos possidere delectat deū qui possidet oīa expe-
dit a m̄te possideam⁹. et i t̄po habebimus quicqd
feliciter et sancte desideramus. Difficile est sc̄m

hieronimū humanā aīam nō amare aliqd. Mēs
enī nra ad quoscūq; trahit affectus. vñ necesse est
scōz bernardū q; aut ī sūmis/ aut īfimis delectet.
Ergo scōz gregoriū ī moralibz qz iūt nōnulli qui
vitā aīe negligūt: iternū amorē nō sētiūt exilium
diligūt: z ī cecitate sua quasi ī lūis claritate exul-
tāt. Ecōtra. Electoz mētes duz trāsitoria cūcta
quasi nulla pspiciūt ad qd sint p̄dita reqrūt. cūq;
eoz affectū nichil extra o eū sufficit: ī sola p̄dito-
ris p̄tēplatiōe req̄escit. supi⁹ supesse cuius appē-
tūt: z adhuc ī mūdo positi extra mūdū relurgūt.
Hec gregori⁹. Idez s̄ osee. Dulce videt̄ eē ī rebz
huāis eis q; de celestibz nullā dulcedinē exp̄t sūt.
q; oū mēs huāna minus eterna diligit. tāto dīci⁹
ī ip̄alibz req̄escit. Sz si q; tā cordis līgua gusta-
uerit q; sit illa dulcedo celestiu; p̄mior. huic q̄to
dulcior fit qd it⁹ videt: tāto magis ī amaritudines
v̄tīt/ oē qd foris sustinet.

¶ Anima

Te q̄so. o hom: mich ne procrastines aliqua de
mūdano z celesti gaudio ediscere q̄tinus vtriusq;
natura p̄fecti⁹ cognita vnū veri⁹ despiciā/ z alte-
rū exequēdū studiōsi⁹ me extēdā. q; puto q; sicut
bonū nō amat nisi cognitū: ita malū nō euitat nisi
si intelligatur.

¶ Homo

O aīa: estimo q; mūdānū gaudiū nūq; p̄fecte cog-
noscit̄ nisi cū p̄fecte despiciūt. vñ sicut a p̄fectis mū-
di p̄tēptozibz tradit̄. Mūdānū gaudiū potissime

propter quatuor p̄ceptibile ē h̄ndum. Primo q̄
h̄z vilitatē ī obiecto. Quid em̄ est sc̄li lenitas. Au-
gustin⁹ respōdet. Impugnita neq̄cia. Inebriari lu-
xuria. p̄messatiōibus vaccare vanitatibz itēdere
et p̄hijs ī hac vita nil malī sustinere īcerta cecitas
est. putāt em̄ malī securos se eē ī delicijs: cū non
corrigūt p̄ suis neq̄cijs et ignorāt. Sc̄dz bernard⁹
et augustin⁹. Nichil īfeli. i⁹ felicitate peccācium
qua pena!is īfirmitas īcurrit et mala volūtas ro-
borat. Homo h̄z īpugnitatē ī subiecto. Aīa em̄ de-
formata ī pctis. ē subiectū huāi gaudiū: q̄ letat cū
malefecerit. et exultat ī rebz pessimis. In bñ dicit
hieronim⁹. q̄ ridere et gaudere cū b̄ neq̄ssio sc̄lor:
nō b̄ sēsati s̄z frenetici ē. q̄z mūdū cor nō cuz b̄ sc̄lo
s̄z cū deo letū est et iocūdū. ¶ Sc̄do h̄z breuitatē
ī seip̄o. q̄z gaudiū ypocrite ad istar pūcti Augu-
sup iohēm. Leticia seculi vanitas est. que cū ma-
gno desiderio optatur vt veniat: et non potest te-
neri cū venerit. O aīa: q̄ brevis quam fragilis q̄
caduca ē humana leticia. Job. Breues dies hoīs
sūt: numerus mēsiū eius apud te est. p̄stituisti ter-
minos eius q̄ p̄teriri nullomodo poterūt. ¶ Ter-
tio h̄z tristitiā ī termino. q̄z ducunt miseri ī bo-
nis dies suos: et ī pūcto ad inferna descēdūt. Ex-
trema em̄ gaudiū luct⁹ occupat. ymo aīa: si vales
discernere. habes frequēter tale gaudiū tristitiā
amixtā ī actū suo. q̄z semper necesse est q̄ timeat

seua perturbata cōsciencia. ¶ Quarto hz miseriaz
magnā in affectu pprio: q̄ est spūalis gaudiū ipe-
d' mētū. Agnosce ergo o aīa: q̄ miser ē hic mūd⁹
et miserrimi q̄ sequūt. Sēp em mūdāna gaudia:
excluserūt hoīes a scā via. Ceterē creature vile
scāt. vt creator ī corde dulcescat. ¶ Anima
Iā mūdū nespicio/ iā falsā leticiā/ verāq; tristitiā
falsā dulcedinē/ verāq; mūdi amaritudinē/ agno-
sco: ⁊ ob hoc nō īmerito scōm tuū cōsiliū seculum
contēpno. Sed q; sicut asseris: sine dilectione eē
non valeo: dic queso o homo: quid agam/ quo me
cōuertam/ vbī conueniēte dilectionē īuentam.

¶ Homo

O aīa: si teipsā cognosceres: mūdū ⁊ oīa q̄ in eo
sūt spneres. Si tu naturā celestē itelligeres: pro-
culdubio terrenā p̄solationē abhorrerēs. Erube-
sce ergo p̄solari in sceno: q̄ es de celo. erubescē in
ymis delectari: q̄ nō vites nisi ī sūmis factari. Na-
tura es vt puro celestis: celestē p̄solationē est' mo-
naturaliter: si carnalis īsanīa pmitteret appete-
res ⁊ req̄reres Bernard⁹. O q̄ dulce ⁊ quā dele-
ctabile esset adiūcto diuini amoris p̄dimēto scōm
naturā viuere: si vt dictū ē carnalis īsanīa nos p̄-
mitteret: qua sanata statū natalibz natā arideret

¶ Anima

Et quid est secundum naturam viuere.

¶ Homo

propriissime scdm naturā vivere est: i terra vitā
celestē ducere: ab exterioribz ad interiora redire/
ab interioribz ad supiora ascēdere et facere oīa fm
nobilissimū: q i hoīe ē extollēs. B ē scōz intellectū.
Phūs ethicorū quarto.

¶ Anima

Potest ne homo i terris: et i hac lachrymarū val-
le celestē vitā ducere.

¶ Homo

O ais: si meis v̄bis tāquā hoīs pctōis dubitas et
miraris. Audi augu. Audi ap̄lm paulū. August.
Cū aliqd ad mētē eternū p cognitionē et amorem
capimus: iā nō in hoc mūdo sumus. Paul⁹. Nra
aut cōuersatio in celis est. puto sīa mea q verius
ē vbi amas q vbi habitas. q: quidquid diligis ip-
sa dilectiōis vī in eius similitudinē trāssformaris.
Et ergo celestia ptēplaris: si celestia diligis quo-
modo. iāq celestibz spiritibus i vitā assimilaris.

¶ Anima

Deu me ifelicē et miserā miserabiliter me iā mul-
to tpe excecātā. video q tāto tpe i t̄palibz et tere-
nis rebz oberrauit. mūdānis et vilibz me p amorē
colligauit i qbz paucā p̄solationē et valde exilē: s̄
sere variaui et magnā cordis tristitiā sūpsi. Dic g
q̄so. o. hō: q ē celestis p̄solutio: et quomō ad ipsā i
hac lachrymarū valle et miserie possim attingere.

¶ Homo

Nra scdm bernardū. Nec p̄solutio nichil ē aliō: q
grā qd deuotionis procedēs a spe venie. et qdam

gustus licet erigu^r & suauissis qđ delectatio. quę
benign^r de^o afflictā aīam recreat. qua ad eū qren
dū iuitat^r & ad diuinū amorē vehemēter accēdit.
O aīa: qđ putas tā dulcē tāq; suauē. qđ ī recorda-
tiōe dilecti deuotas aīas solet tāgere et tā dulcē
afficere vt iā totaliter a semetīpīs alienari īcipiāt
exilarat^r em̄ p̄scia ī obliuionē venit oīz dolorū me-
morā. exultat anim^o. clarescit ītellect^o. cor illūia-
tur. affectus iocūdat^r. iā nesciūt vbi se eē p̄spiciūt.
et qđ aliqđ āplexibz amoris ī^o tenēt & nesciūt qđ
sit. tñ totis viribus tenere p̄cupiscūt. Luctat^r quo-
dāmodo delectabiliter anim^o ne recedat ab eo: qđ
finē oīz desideriorū iuenerit. O aīa: certe hec est
consolatio diuina.

¶ Anima.

O homo. Quis michi tribuat vt hec tā dulcis et
īnexpta p̄solatio in cor meū pueniat: vt malorum
meorū obliuiscar. mūdā cōuersationē atq; con-
solationē despiciam & a meīp̄sa feliciter alienari
incipiam.

¶ Homo

O aīa: magnū ē qđ desideras: & īeffabile donū est
qđ optas. vñ vt estio. huāo studio nō pōt obtieri:
s; huīlibz a deo p̄cibz digne dispositis ex sola di-
uine pietatis p̄descēdēcia vix poterit impetrari.
Oē em̄ aurū ī p̄patīōe ei^o arena ē exigua: & argē-
tū illi p̄patū nichilū reputat.

¶ Anima

O hō: dic q̄lis dz eē dispositio: qua ordiari dz adi-
petrādū orātis affectio.

¶ Homo

Multum de hac materia dici posset ab experto,
sed qz inexpertum me cognoico, eciam me pauca
dicere erubesco. vnde timeo ne dicatur de me et
contra me. quare tu enarras quod non degustas
qualiter tanq̃ indignus laudas qđ ignoras.

¶ Anima

O hō: noli tiere: cū reuerētia ⁊ huilitate q̃ audisti
et elegisti p̃pone. Mōti em̃ de rebz magnis ⁊ ar-
duis vtiliter alijs p̃posuerūt. q̃ nō de p̃pria expiē-
tia: s; aliorz scia didicerūt.

¶ Homo

Jā cū aliquali audacia loquar. iā vires quas ip̃ici
anegat/ caritas submīstrat/ vñ sicut sēlio: sic rele-
ro. puto saluo meliori iudicio. Si vis te ad hāc ce-
lestē dulcedinē degustādā p̃pare. debes eē depu-
rata/ excercitata/ et eleuata. In p̃rio hec celestis
dulcedo odorā. ī scđo degustā. ī tertio vsq; ad e-
brietatē sumit ⁊ potat. ¶ P̃rio dico qđ d; eē mēs
depurata a p̃ctis/ ab affectiōibz iordīatis/ a t̃pali
p̃solatiōe/ a creaturaz iordīata dilectiōe. qz i cōz
bernar. Errat oīs q̃ illā d̃cedinē huic cineri/ diui-
nū illō balsamū/ huic venenoso gaudio/ carūma-
ta illa scī sp̃s hui⁹ scī illecebris misceri arbitrat̃.
S; postq̃ a talib⁹ o aīa fueris depurata/ lacrimolis
gemitibz p̃pata/ dolorosis depurata fletibus: tūc o-
dore celestis iā p̃solaberis ⁊ reficeris. ¶ Idō scđo
d; mēs excercitata eē ī bōz opatiōe et ma/orz p̃-
pelliōe qz qđ nōz vitatis afficit: bōz excitatio: et

D. i.

malorum premissio nunquam fragit. unde reuera ut beatus albertus
benedictus. Quamuis in iudicio orta sit via que ducit ad
vitam: processu tamen temporis inestimabilis delectationis dul-
cedine dilataat. O igitur que beata vita consolatio que
diuinitus infundit pro christo laborantibus. ¶ Tercius
in quo anima inebriatur hic dulcedine est mentis eleua-
tio. quando feliciter animus a terrenis abstrahitur: et quo-
dammodo super ipsam imo super omnes creaturam eleuatur. iam
possit dicere anima. Introduxit me rex in celaria sua.
Hec est enim cella vinaria in quam introducit anima: ubi
bibit de vino condito ineffabili diuinitatis dulcedine.
O anima: hic bibunt amici: et inebriantur caritate. O fe-
lix ebrietas quam sequitur mentis et corporis tanta sancta et
casta sobrietas. Hic efficitur anima more ebrii gaudens
et letabunda: in aduersis fortis et securus in periculis
prudens et discreta: in prosperis liberalis et pia in con-
donandis iniuriis: et tamquam quiescens et somnolenta: recubans in
amplexibus diuinis: tamen leua sub capite eius amicabile-
ter sustentatur: et dextera dilecti dilectam familiariter
amplexatur.

¶ Anima

O homo: confiteor cum humilitate et reuerentia quod accidit
aliquando licet heu praeuro quod cum magna violentia circa con-
uersionis primordia animam a terrenis abstraxit: et ad ce-
lestia preloplanda cum conatu nimio eleuauit. intraui cum
treore: circumspexi cum rubore: vidi choros angelorum
palacia et gaudia patriarcharum et prophetarum: apostolorum
aspexi tabernacula: conuiuia martirum: solacia

confessorum et virginum et elemosinas alicuius consolationis pecij a singulis: micas decidentes de mensa. sed quod audiui lamentabile est: mox ab omnibus peregrina et incognita fui repulsa. Quid ergo profuit michi mentis laboriosa eleuatio: quam nulla prosequuta fuit consolatio.

¶ Homo

O ala: non fuit sine causa repulsio tam desolatoria. puto quod hoc fuit: quod voluisti esse socia consolationis: antequam fuisses socia passionis. voluisti esse princeps remunerationis antequam fuisses imitatrix virtutum. Statage igitur primo esse socia angelorum in puritate et innocentia: patriarcharum et prophetarum per humilitatem et fidei constantiam. stude esse filia apostolorum et martirum per caritatem et patientiam. precellorum et virginum per puritatem pietatem et continentiam. et tunc audacter in hoc exilio saltem cum prodigo filio patris elemosinas obtinebis.

¶ Anima

O homo: iam quod magna et insipida sunt hec omnia transitoria agnosco et propeho: et ob hoc mundi gloriam despicio. consolationem sancti vilipendo. gaudia mundana sicut venena mortifera fugio et prepeho. vitam presentem quasi mortuam plango: mentem meam miseram gemitibus et fletibus abluo et purgo et si aliquando iter lachrymarum et geitus odorem diuine suauitatis vel modicum sentio: adhuc tamen filiorum panem vinumque amicorum infelix ieiuna et sitibunda non degusto. Bernardus. Non adhuc accessit cor meum o domine deus meus ad multitudinem tue dulcedinis quam abscondisti te rimantibus. floa

culus odore vtrūq; sustētor qđ ē michi sup odore
balsami cūctiq; generis suavis odoremēri. O dñe
de⁹: si tā nobilis ē odor q̄ dulcis ē tue dulcedis sa
por. o qđ michi det dñe vt veniēs iebries cor meū
et p illud bonū vinū āplecter te dñe de⁹ saluator
meus. Augustinus.

¶ Homo

O aīa deuota loquor: salua reuerēcia nīmīs / z as
mara. z vtinā nō p̄sūptuosavires tuas ppēde/me
rita p̄sidera / vtutes discute. z tūc si placet: sufficis
at tibi magis i odore vnguētorū diuinorū. cū ado
lescētulis currere huiliter: q̄ p̄sūptuose sup me
rita postulare.

¶ Anima

O hō: q̄ dur⁹ z onerosus es aliqñ michi misere
solator: q̄ parcus si fas ē dicere diuīe boītatē dis
pēsator. Audacter dico: tacere nō valeo. michi o
dor: nō sufficit modicus gust⁹ plene nō reficit: affi
cit ebrietatē affectus me⁹ appetit: z req̄rit. Scio
nāq; qđ dicit Bibite amici mei: z iebriamini carissi
mi. Si dep̄mit idignitas petēris: sp̄s tñ erigit pie
tas p̄mittētis. O hō: z quō dubitare valeo qñ pa
t⁹ sit dare dona sua: qđ p me nō dedignat⁹ est pati
mala mea. An ignoras qđ mltos ānos de dei boni
tate docuisti. qđ a brō augustio legisti. Erubescat
huāna pigricies. pl⁹ em̄ vult de⁹ donare: q̄ hō au
deat postulare. Jd de vera religiōe. De⁹ dedit no
ble pign⁹ sp̄s: i quo sētiam⁹ ei⁹ dulcorē z deguste
mas ei⁹ fōtem: in quo sobria ebrietate irrigemur

tāq̃ lignū qđ plātatū ē sec⁹ decurī⁹ aqua p. Criso-
sto. Nichil potētiā dei reddit clariorē. q̃ q̃ op̃a fa-
cit eos q̃ in se spant. nā deo p spē inixū aīm nulla
fraus nulla illecebra poterit statē deicere vel do-
minatē supare. Erubescat iā nūc huāna desp̃atio
et maledicta sit pusillitas desp̃atio vel trepida-
tio. q̃ dittere vult liberalē i om̃is q̃ iuocāt nomen
ei⁹. estimāt illis qui spē pfectā posuerūt i illā: sua
posse bñficiā denegare. Nūqđ nō pater etern⁹ a-
pud quē nō ē trāsmutatio ex sola liberalitatis im-
mēsitare filiū suū misit i quo misit totū qđ habuit
totū quod potuit: totū quod ip̃e fuit. Si em̃ sua
libertas suaz īfinitam bonitatē diminueret: forsi-
tam non īmerito nr̃a īfirmitas trepidaret. S; q̃
ex seip̃o ⁊ nō ex accidētī bono bon⁹ ē. ex sue boni-
tatis coīcatione nō diminuit: ex aliene bonitatis
additiōe nō augetur.

¶ Homo

O aīa: magna ē fides tua: valde fortis ē i spe ⁊ p̃-
dēcia: meritoria laudabilisq̃ sit ⁊ sc̃a. Cōsulo tñ
sane aīq̃ ad q̃rēdā ebrietatē supra te ascēdas: pri-
us p p̃siderationē salubriter infra te descēdas. ut
discas sp̃sū tuū reuerēter timere. aīq̃ īspicias se-
cretū cubiculū itroire: quē nō solū tēre debes cū
irasce verū etiā cū suauissime blādī

¶ Aīa

Dic q̃so o hō breuiter: q̃ sūt illa īferiora ad q̃ con-
uertēda ē mea p̃sideratio. Ascēdere festino: ebrie-
tatē diuic p̃replatiōis q̃ro: q̃ in īferioribz morari

nō valco: iā dilecta tabernacula dñi desidero habi-
bitare in arrijs dñi: totis visceribus concupisco.

¶ Nec de scōa contēplatione circa exteriora.

¶ Sequitur de tertia que est circa inferiora.

h Ec inferiora sūt o aīa quo te puertas: vivi-
deas. mortis inevitabilē necessitatē: et ge-
miskas diuī iudicij ineffabilē eq̄tatē: et premiskas
penarū ifernaliū itollerabilē aspitatē et expanes-
cas. Cōsidera igr̄ frequēter volue et reuolue dili-
gēter q̄ mors nō p̄t decliari: hora mortis nō p̄t
uestigari: qđ t̄ps a deo p̄destinatū nō p̄t imutari.
ysidor⁹ i libro sermonū. Quid i rebz huāis certi⁹
morte qđ hora mortis ī certi⁹ Nō misereē iopiam
nec reuereē potētā. Nō respicit morū aut gene-
ris excellētā: nec iuētuti vī etati p̄cit. senibz est
in foribz iuuenibz in īsidijs. ¶ Aīa

Audio q̄ nostrū vivere nil aliud ē q̄ ad mortē trā-
sire. Cur t̄palia diligūt: q̄ tā ī certo t̄pe possidēt:
Cur tāto t̄pe desideram⁹ vitā istā i qua quāto am-
pli⁹ vivim⁹: tanto pi⁹ peccam⁹. tanto vita lōgi⁹:
tanto culpa nūerosior. cothidie nāq; crescūt ma-
la: et subtrahūt bona. Quis enī p̄siderare valeat
q̄ta mala p̄ momēta t̄poz p̄petram⁹. et quāta bo-
na negligim⁹. Grauis si qđē culpa ē cū nec bonū
facim⁹: nec bōa cogitam⁹: s; mētē p̄ iāniā et iutile
a vagari p̄mittimus. ¶ Homo

Carnales mētes idcirco t̄palia diligūt: qz vitam

carne q̄ fugitiua sit mi nime p̄p̄d̄it. nā si veloci-
tate tranſit ei⁹ aspiceret: hanc etiaꝫ p̄ſp̄itateꝫ
modicu duraturā mīme amarēt. Nec gregori⁹ in
moralibꝫ. Jdē. Vita mea nauigāti lūis ē: ſiue dor-
mias ſiue vigilē ſēp̄ feſtin⁹ vado ad mortē. O vita
preiēs q̄ multos decipis: q̄ dū fugis nichil es. dū
videris vmbra es. dū exaltaris fumus es. dulcia
es ſtultis/ amara ſaplētibꝫ/ q̄ te amant nō cognos-
cūt. q̄ te fugiūt ip̄i te itelligūt. alijs te p̄mittis lō-
guas vt decipias/ alijs breuē vt ī deſp̄ationē indu-
cas. De ſp̄ū et ſia iugi meditatiōe animū noſtrū
exerceamus: et miſerias noſtras conſideremus
cū labore viuimus: cū timore exituri ſumus.

¶ Anima

Jā video q̄ iutiuter ī h̄ t̄p̄e viuūt: niſi ad p̄parādū
meritū quo ieternū viuāt. q̄ z ſi alicui vt bñ viuāt
p̄donat. tñ vt diu viuāt cetū ē q̄ nulli p̄cedit. Se-
neca. O ḡ vita ſecura vbi p̄ſcia pura/ vbi mors ſn̄
formidie expectat/ cū dulcedie adelle optat z cū
deuotiōe acceptatur.

¶ Homo

O aīa: ſi ita te habere itelligis. audi meū p̄ſiliū. z
in hac vita q̄tū durat/ cōpara tibi vitam illaz que
ſemper durat dum viuīs in carne mori mūdo. vt
poſt deo viuere īcipias. Bernardus. Intellige q̄
veniētem mortē nullus letus z hylaris ſuſcipit:
niſi qui ſe ad ip̄am nū viueret bonis opibꝫ p̄pa-
rauit. Attende q̄ ſcōm ſenecā. Incipiens. i. p̄ctō:

et criminosus moriēdo mortem incipit. se sapiēs
et virtuolus moriendo mortem vincit.

¶ Anima.

Videō o hō: q̄ beatorū mors ē beata / mors vero
pctorū ifelix et misera.

¶ Homo

Scōz bernardū. Bona ē mors iusti ppter requiē
melior ppter nouitatē / optima ppter securitatē
Ecōtra mors pctorū pessima. mala ī amissiōe mū
di / peior ī carnis et aīe lepatōe / pessima ī vermis
et ignis p̄tritiōe / et quod oīs pessimū ē ī diuīe p̄tē
platiōis priuatione.

¶ Anima.

Jam satis de morte dixisti: dic mō de statu finalis
iudicij.

¶ Homo r̄ndet

O aīa: faciā quod hortaris / s; rogo audi cū patis
Scire debes q̄ quīs de morte meditari sit horri-
bile: de statu tñ finalis iudicij cogitare vt estio nō
nun⁹ ē formidabile. qz tūc null⁹ poterit fallere sa-
piēciā / flectere iusticiā / icliare clemēciā / decliare
vitiōis et iuste retributiōis sniam. Cōsidera igit o
aīa mea cū tremore: qd erit de te in nouissimo qñ
cōtrate cogitatiōibus loquet̄ p̄sciencia: quando
te de oībus actiōibus tuis accusabūt elemēta. qñ
cōtra te crux portabitur in testimoniū. qñ contra
te verbera clamabūt / vulnera allegabūt / clauilo
quētur / cicatrices conq̄rētur. O quāta angustia /
hinc erūt p̄ctā accusatiō / inde terrens iustitia it⁹ v
rēs / p̄sciencia / subt⁹ horredum chaos iferni / supra

iudex iratus iusti iudicii / foris mūdus ardet / int^{us}
iustitia iudicantis terret / et si iustus vix saluabitur
impius ⁊ pctōr vbi parebūt / in qua pte se ponent
Latere enī erit ipossibile / apparere itollerabile
Hec bernardus. Anselm^{us} i meditatioibus. O aīa
peccatrix: lignū inutile et aridū eternis ignibz de-
putatū. qd respōdebis in illo die qñ exigetur a te
vsq; ad ictū oculi omē tēpus tibi ipensū: qualiter
sit a te expensum. ⁊ ya aīa mea quid tunc erit de
cogitatioibus vanis et inutilibus et infructuosis
Ambrosius sup lucā. Ule michi: si pctā mea nō de-
fleuero. ve michi si nō media nocte ad cōfiteūdum
nomini tuo surrexero. Jā ad radicē securia posi-
ta est: faciat fructum qui potest gratie / qui michi
debet penitēcie. O aīa: siue vigiles siue dormias
sep i auribz tuis illa horribilis tuba resonet. Sur-
gite mortui / venite ad iudiciū. O aīa mea nūq; ex-
cidat a memoria tua. ite maledicti in ignē eternū.
venite bñdicti patris mei pcpite regnum. O aīa:
quid potest lamētabilius ⁊ terribilius cogitari q̃
ite. quid delectabilius expiri q̃ venite / due voces
quarū vna nichil horribilius / et altera qua nichil
locūdus poterit audiri. O aīa: separa te a mūdo
modo / vt tūc possis manere cū xpō. fuge mūdum
vt tūc possis sequi deū. declina modo prauorū cō-
sortia / vt tūc sequi valeas btōz agmīa. Post hec
oīa cōuerte radiū cōtemplatiōis ad reproborum

tormenta. vide q̄ sint varia. q̄ sint aspa. vide q̄ hor-
ribilia. vide q̄ intollerabilia Bernard⁹ ad eugeniu
papā. Ego ab horreo vermē mordacē. ⁊ mortē vi-
uacē. O gehennalis regio q̄ fugibūda. vbi ignis
ardēs. frigus rigēs. vmis īmortalis. fetor intolle-
rabilis. mallei pcuciētes. vmbre palpabiles. con-
fusio pctōz. īnodatio vincloz. horribiles facies
demonū. Augu. Ule illis q̄bz pparabi⁹ dolor ver-
mū. ardor flāmaz. sitis sīe potu. fletus ⁊ stridor
dētū. lachryme ocloz. vbi mors optat. ⁊ nō dat.
neq; dabit. vbi null⁹ ordo s; sēpiternus horroz
habitat. Quis putas tūc erit meror q̄ tristitia. q̄
luctus. q̄ sepabunt īiusti a p̄sortio iustoz. vt tra-
dēt p̄tāi demonū. ⁊ ibūt cū eis ī supplitiū eternū
ibi erūt sine fine ī supplicio. ī luctu. ⁊ geitu. pcul-
a gaudijs paradisi. nūq; recepturi refrigeriū. ⁊ per
mīra ānoz milia cruciādi. nō tñ heu mīeri libera-
di ibi torquēs ⁊ pugnēs nō fatigabūt. ibi qui tor-
quēt nūq; moriēt. sic illi cōsumēt vt vitam tñ sēp
fruant. sic vetera tormenta patient vt sēp īnouent
sic sine spe venie sēper viuent vt nō moriātur. sic
morientur vt nūquam tñ consumantur. Quia si-
cut dicit gregorius. Ibi mora semper viuit. finis
semper incipit. et defectus deficere nescit.

¶ Anima

O homo: q̄re in īferno mora queri⁹ vt dicis: ⁊ nō
inueni⁹ ⁊ quare pugn⁹ eternāiter: qd pmittitur

temporaliter.

Homo

Quod quibus in hoc seculo vita offerretur et noluerit accipere in inferno querit mortem et non poterunt invenire. Hec gregorius. Idem. Iniqui voluissent si potuissent sine fine vivere: ut potuissent si voluissent sine fine peccare: et in iniquitatibus permanere. Ad districti quoque iudicii iudicium pertinet: ut nunquam careant supplicio: quorum mens nunquam in hac vita carere voluit peccato. O mors quam dicitur esse a quibus tam amara fuisti, tunc te solum desiderant quos te vehementer abhorrebant. Hieronymus. O iesu propter nomen tuum fac mecum misericordiam tuam, obliuiscere superbiam provocantem: et respice miserum humiliter implorantem. Recognosce benignissime quod tuum est: absterge quod est alienum. miserere dum tempus est miserendi ne dantes in tempore iudicandi. Verum quid est quod scias mea meruit damnationem: penitentia non sufficit ad satisfactionem. sed tamen certum est quod misericordia tua omnes superat offensionem. Anselmus in meditationibus. O si deus sic egit cum angelo superbiere: quid de me erit terra et cinere. Ille superbiit in celesti palatio: et ego in sterquilino quamvis non itollerabilior est diuiti superbia quam in paupere asserit: ve michi si tam diu in diuite et potestate superbia est in adversum aduersum prostrata. quamvis superbia diuitibus sit conata: qualiter in me misera et paupercula erit iudicanda. O omnia. si hec predicta videntur tibi terribilia attende etiam ea que sunt omnibus gravioza. Unde crisostomus super matheum. Si mille gehennas michi proponeres. non tantum reputo sicut ab

Illius gl'iosa locūditare societatis expelli et exosū
fieri creatori. O aīa: q̄ terribilis ē gehēna: s; terri
bilior facies iudicis irata. s; qđ oēs vicit terrozē ē
a brissie et iocūdistie trinitatis p̄tēplatiōe elōgati
o etas. Crisosto. Excludi a bonis etnis et alienū ef
fici ab hīs q̄ p̄pauit de⁹ diligētibz se tm̄ generat
cruciatū: vt si exti⁹ nulla p̄sa torq̄ret. hec sola suf
ficeret. vt meli⁹ esset mille millia flāmarū pati: q̄
faciē xp̄i mansuetissimā iratā cernere. et ab ip̄a e
ternaliter recedere. Grego. i. omelijs. O si b̄ itel
ligere posses: qđ amoris hz eē sp̄sū venit. quid
dīcedis. et q̄ pate erāt itrauerūt cū eo ad nuptias
qđ amaritudinis: et clausa ē ignua. O aīa: qđ plura:
Cogita q̄tū malū sit ā facie xp̄i separari. ab illo gau
dio diuīe p̄tēplatiōis excludi: et bt̄issima sc̄tōrum
oīm societate priuari. mori vite eterne. et viuere
mori sēpiterne. p̄fūdo fluctuātis gehēne mergi:
edacissimis dētibz p̄mētibz ieternū dilaniari. nec
finiri icēdijs tribulātis. fluctuātis strepitus pati.
baratri fumātis amara caligine oclōz obcecari.
nec sētire quod illuminat: nec sētire quod cruciat.
Hec prosper in libro de vita contemplatiua.

¶ Anima.

Jā tiorē itremisco et cōtremisco. iā horrore defici
o. dic queso o homo. ad qđ valet taz lamētabilis
meditatio.

¶ Homo

O aīa: puto q̄ p̄dictōz p̄tinua et deuota medita-

illo: est pctōꝝ medela ⁊ ad q̄q̄ bōa agēda ⁊ mala
sustinēda / saluifera exercitatio. Bernar. i ep̄la
Uigilias times / manuūq̄ laborē: s; leuia sūt hec
meditāti flāmas ppetuas. Recordatio tenebrarū
facit michi horrere solitudinē. Si futurā de v̄bis
occiosis cogitas discutionē: nō displicebit silētiū.
Aug. Mēs hūans mūdi hui⁹ illecebras ⁊ ꝑcupis-
cēcijs deuicta, fugit laborē / et petit voluptatē / et
vix ad h̄ ducit: vt a se ꝑsuetudinē vite prioris ex-
cludat. s; cū icēpit cogitare fuēi iudicii necessitatē
penarū etnaliū crudelitātē. volūtariū bellū icidit
passiōibz mora. vel spe ꝑmij: vltiore supplicij. vix
facit pristinis desiderijs: ⁊ violēter seipsā vicerē
cōtendit. Nec augu.

¶ Anima

O hō: iā nūc me miserā i hac lachrymarū vale ꝑ-
fectā saristerruisti: s; nō ifructuose docuisti mise-
rere ecia nūc michi misere ⁊ fac me sicut dudum
docuisti et ꝑmisisti. ꝑpone paululū de felicitate
ppetua: si forte valeā ex h̄ cape aliqua mētis sola-
ria. Q: scōz aug. siue plectēdo siue corrigēdo aut
cognoscēdo siue ꝑsolādo sēp bñ agi vt vita hoīm
corrigat. Seneca. Ellof⁹ ē aim⁹ hoīs ⁊ i plātē re-
calcitrās. facili⁹ lenibz ⁊ blādīs v̄bis: q̄ terribili-
bus ⁊ aduersis: sic magis alliciē ꝑmissis ꝑsolato-
rijs: q̄ cogat minis ⁊ terroribz. Un̄ soror n̄ra spō-
sa trahi cupiebat odore celestis vnguētōꝝ / sapo-
re carissimarū diuinorū. ⁊ sic cū spōso currere in

via mādator. nō iā ex tiorē s; ex amore delectā-
bilitate adimplere.

¶ Homo

O aīa: vera eē fateor q̄ loq̄ris: s; heu mlti sūt qui
deū imitari nolūt i p̄speris. Un̄ necesse h; deire
in aduersis. mlti etiā sūt q̄ diuina carismata vī p̄ce-
citātē nō itelligūt. vī p̄ negligētā vanis occupa-
tiōib; p̄dūt. vñ vt estio de⁹ ex sue īfinite bōitatis
īmēsitāte sēp pat⁹ esset magis p̄solatiōib; fouere
q̄ asp̄itari b; deirere: si hoīes eque dispositi essēt
vt diuinā p̄solatiōē recipient. q̄ ē adeo p̄ciosa et
delicata. q̄ nul' omō deceret vī expediret vt idif-
ferēter oīb; tribueret. Tu igr si p̄ hec tibi p̄posi-
ta ad hāc aspirare cupis. videas q̄ hēas purgatū
intellectū z bñ dispositū affectū. Qz fm aug. Sū-
mū bonū nō nisi purgatissimis maibus sine oculis
cernit. z puto q̄ mltomīn⁹ nō nisi valde bñ dispo-
sitis affectib; degustat. Aug. fac me p̄cor dñe gu-
stare p̄ affectū. qd̄ sērio p̄ intellectū. fac me sērire p̄
amorē. qd̄ sērio p̄ cognitionē.

¶ Anima

Dic q̄so o hō: q̄ d; dispositio i affectu z intellectu p̄-
cedere. vt vī saltē ad modicū mētis ebrietatē vale-
as celestē dulcedinē p̄tēplādo degustare. Jā ei du-
dū i speculatiōe mētez exercitavi: s; heu adhuc
nūq̄ vt tiēo vī modicā stillā illi⁹ dulcedis celestis
fēsi. Mltā de vīta z conuersatione scōz legi. mltā
de natura de opatōib; de ordib; āgloz. nōnulla
eciā legi de īeffabili deitate. de īcōphēnsibili deita-

na trinitate/ q̄ plura de btōz oīz ineffabili felicitate.
te. z qñ p̄dictis totā mētē occupauī. heu. adhuc ie
iuna z famelica p̄māsi. z sc̄p cū btō augustino cla
maui. fac me clemētissie p̄ gustare p̄ affectū/ qd̄
sērio p̄ intellectū/ z tñ nō p̄feci. sepius lōgo studio
fatigata mihi met irata clamaui cū p̄phā. Usq̄q̄
obliuisceris me ī finē/ vsq̄ aduertis faciē tuā a me
q̄ z si me idignā ad māducandū penē filioz iudic
caui/ micās tñ minutissimas decidētes cū magno
desiderio expectaui. s̄z vt frēq̄ti⁹/ ap̄to ore inhi
ens/ in vanū laboraui.

¶ Homo

O aīa: p̄dicta q̄ lamētabiliter es p̄q̄sta/ ex duplici
cā accidūt. aliquñ ex pia z salutifera diuīe pietatis
disp̄satiōe. Grego. ī moralibz. Differre solet p̄
piissim⁹ ad tps voces peitēciū/ vt desideria cres
cāt. z eo magis exaudiāt ad merituz/ quo citi⁹ nō
exaudiūt ad votū. Idē ī oēlia. Et cā desideria ex
dilatiōe crescūt. si aut ex dilatiōe deficiūt/ deside
ria nō fuerūt. d̄s enī q̄uis p̄prietate sit clemētissi
m⁹/ tñ aliquñ p̄tigit q̄ b̄ qd̄ libētissime tribuit p̄ra
bit. vt discas tu magna mltū ardēter desiderare
et adepta solliciti⁹ cū gr̄az actiōe p̄seruare. Ali
qñ aut bñficiū p̄rabit ex postulātis iordīata dis
positiōe. Bernard⁹. Errat hō si q̄s effiat illā cele
stē dulcedinē huic c̄neri/ diuinā illud balsamum
huic venenoso sceno/ karismata illa facti spūs hu
ius seculi coniūgi illecebris arbitratur.

Hec de tertia contemplatione que est circa inferiora

Sequitur de quarta que est circa superiora

Edita. O anima ne diuiciis te pertrahant ne amplius

In expectatione te affligant. purga affectum a

vanis et inutilibus fantasmatibus. a naturalibus

et curiosis rationibus. ab extraneis et inlicitis occupati-

onibus. purga etiam affectum a culpa. culpe quod sequitur

culpe occasione. dilata et expande affectiones et intra

gaudium domini tui quod nec oculis vidit in hac vita perfecte

nec auribus audiuit. nec in corde hominis ascendit. Exarde

scilicet gratia mea amore et desiderio superne vite. ubi ac-

tio non opposita. requies non desidiola. laus diuina sine ces-

satione vita sine defectu. Augu. Gaude gratia et exulta

mercedem magnam laboris tui. considera quod iam magis

non quod non potest investigari. tam multa quod non potest numerari

tam preciosa quod non potest estimari. tam copiosa quod non potest

terminari. Hec augu. **A**nima

O homo: iam multa dixisti. Dic quod modo singula in spe-

cie: quod magis intelligimus quam in specie dicuntur quod quod generaliter

exprimuntur. **H**omo

O anima: quid dicere valeo cum futurum gaudium

aspicio: pro admiratione efficio. quod gaudium tuum

erit intus. extra. subter. et supra. circum. et circa.

gaudebis enim in omnibus. gaudebis de omnibus.

gaudium tuum ut puto prefiguratum fuit in apocalypsi

Per illam mulierem beatam quam amicta sole et luna sub

pedibus eius erat et in capite eius coronam duodecim

stellarū. Ista mulier vt estimo est aīa beata/eter-
ni regis filia/spōsa ⁊ regina/filia p nature creati-
onē/spōsa p gratie adoptionē/regia p glie collo-
cationē. hoc bñ dicit amicta sole/qꝛ decorata splē-
dore claritatis deifice/coronata dignitate felici-
tatis eterne. in qua felicitate ob specialē decorez
sūt duodecim gaudia p duodecī stellas figurata/
p que decorat et ornat felicitas supna. Nec gau-
dia debes tu o aīa: cotidie deuota mēte trāscu-
re ⁊ i via isti⁹: pntis miserie ⁊ i colat⁹ p solationez
querere/et spe illi⁹ gaudij oēm tribulationē vite
pntis equanimiter ⁊ gaudēter sustinere. O aīa: nō
turberis si malī i hac vita i hoc mūdo florēt: ⁊ tu
pateris. ipī gaudēt ⁊ tu pturbaris. Mali heu nul-
lū locū hnt in celesti gaudio: nec tu cures si nichil
habueris i pnti scō. sꝫ sepe illi⁹ gaudij quo tēdis
quidqd i via aduersitatis occurrat: affect⁹ tu⁹ pa-
ciēter ⁊ gaudēter sustineat. Nec beda. O aīa: si te
delectāt aliqn hūana gaudia/falsa hui⁹ scī glia/
breuis ⁊ caduca potētia/illic mentē euoca. et oīa
refutabis vt stercoza. Nec hīero. Curte igit o aīa
mea nō passibus corpīs sꝫ affectibꝫ et desiderijs/
qꝛ nō solū angli ⁊ beati/sꝫ ⁊ angloꝝ et btōꝝ dñs
et magister te expectat. Expectat te deus pater
tanqꝫ filiā dilectissimā/de⁹ fili⁹ tanqꝫ spōsam dul-
cissimā/spūs scrūs tanqꝫ amicam dulcissimā.
Expectat te pater vt heredē vniuersoꝝ bonoꝝ

E. i.

te constituat filius ut te fructū natiuitatis et pectus
sui sanguis preciosissimi deo patri offerat: spiritus
factus ut sue eterne bonitatis et dulcedinis participem
te faciat. Expectat te illa beatissima omnis spirituum
celestis eterni regis familia ut te in suum suscipiat co-
lorem. Cum igitur ipsorum societatem super cunctis desiderares
cum magna verecundia illuc venires si cum in hac lar-
chiarum et miserie valle non amasses. Quoties ergo hu-
iusmodi vana ambitio te delectat: quoties vides in huius mun-
do aliquid gloriosum statim in celum mentem transcurrere
et incipere esse quodam futura es. Reuera estimo o anima
si hec celestia gaudia iugiter in mente teneres de
hoc exilio quoddam suburbium celesti regi construere-
res: in quo illam eternam dulcedinem cotidie spiritaliter
prelibando gustares: quia cum aliquid eternum me-
te capimus: iam non in hoc mundo sed in celis habi-
tamus. Augustinus. Tanta est o anima virtus tue di-
lectionis quod ibi verius habitas ubi amas quam ubi ac-
mas. Bernardus. Hoc est carissima anima regnum dei
quod intra nos est. Sed heu miserabiliter negli-
gimus cum foris ad inania et vana fusi sumus. Gre-
gorius. Fusi sumus foris et de regno dei quod in-
tra nos est nichil curantes: foris querimus consolati-
onem de rebus vanis et insanijs falsis. ita quod iam reli-
gionis antiquae deuotionem amisimus a deo quod nec
speciem eius tenemus. Tu ergo o anima: eterni re-
gis filia audi mentem deuota et inclina aurem tuam ad

sancta et salubria consilia videq; per contēplatio-
nem celestis regni consolationē. Obluiscere ver-
contēptū et detestationē populū tuū et domū pa-
tris tui. hoc est mūdū z dyabolū et teipsam. vide
ergo et deuota mente ptracta qualiter illi diuini
et celestes spiritus qui pntis miserie piculuz eua-
serūt quīs ab illius eterni solis splēdore se nunq̃
possūt auertere. tñ radiū sue contēplationis con-
uertūt ad inferioza z supioza. Cōuertūt inq̃ ad in-
ferioza z cōgaudent ex triplīci causa primo q̃ taz
horribiles ipios z crudeles hostes p diuinam cle-
mēciam superauerūt. scōo q̃ oēs defectus z pec-
cata p diuinā potēciam vitauerūt vel iam dudum
cōmissa correxerūt. tertio q̃ tam horzēdū chaos
et tā lamentabiles et itermiabiles cruciat⁹ eter-
nos per diuinā clemētiā euaserūt. O aīa: q̃to pu-
tas gaudio gaudent qñ tot vidēt a carne mūdo z
dyabolo superari tot taz diuersis pctis de quibus
nūq̃ merētur veniā inquinari rot eternaliter sine
fine dānari. Quātū putas tūc erit gaudiū de triū-
pho cū post deuictū mūdū submerso pharaone
cū exercitu suo in mari rubro tenētes oēs timpa-
nū et chorū cum mariā psallentes et cantantes/
laudantes z benedicentes dñm vna voce dicētes
Cantemus dño glōse. Tūc cōstituētur duo sera-
phīm hoc est duo chozi electoz scilicet īnocētes
et penitētes clamantes alter ad alterū. Sanctus

E. ij.

sanctus sc̄t̄s dñs deus sabaoth. Sanctus deus
pater qui nos a mūdo / a carne / et a dyabolo tam
potenter liberauit. sanctus deus filius qui nos a
pena et culpa tā sapiēter iustificauit. sanctus de⁹
sp̄ritus sanctus qui nos tam clemēter ab eternis
tormētis liberauit et preseruauit. plena est om̄s
terra glōria eius qui nos de mūdi miseria ad cele
stis regnī gaudia euocauit O aīa: qualis erit dies
illa cū ad hanc felicem chozam fueris assūpta: et
tūc tibi om̄e quod in terra pie sustinuisti cōuerter
tur in eternū iubilū. Tūc de oībus hīs laudibus
laudabis dñm deum labijs exultationis dicens.
Misericordias dñi in eternū cantabo. Quo can
tico sc̄dm̄ augustinū in libro de ciuitate dei quod
cantat̄ in laudē gl̄ie cuius sanguine liberati sum⁹
nichil erit iocundius illi ciuitati vel dulcius. Tu
iḡr cū tēptationibus probaris / cū p̄secutiōibus
impugnaris / cūq; in hoc sc̄lo vanis tribulatiōibz
infestaris / tūc mente in celū euola ⁊ cogita q; hec
nō sūt aliud nisi eterni gaudij materia / ⁊ tūc sc̄dm̄
gregoriū. cōsidera premij minuit vim flagelli Si
enī consideramus quot ⁊ quanta sunt que nobis
promittūtur in celis: uilescūt ante oīa que haben
tur in terris. Hec gregorius. Reuera non tantū
bona que delectabiliter possidemus: uerū etiam
mala que aliquā lamētabiliter sustinemus uilescūt
Nou enī sūt condigne passionēs huius temporis

ad p̄teritam culpā que d̄mittit̄. ad p̄ntez gl̄iam
que inmittitur. ad futuram gl̄oriam que p̄mittit̄
Bernardus. Quanta tunc o aīa: gaudia posside-
bis q̄n p̄fecte intelliges q̄ in mūdo cū tāto picō
quo pleriq̄ op̄imū vixisti. quot demonū astuti-
as q̄bus multi decipiūtur deuicisti. quot cruciat⁹
eternos quibz innumerabiles affligūtur euasisti.

¶ Anima

O homo: q̄ sana et salubris est hec tua cōsolatio
q̄ cū hec proposuisti aduertit: cōsolationē ex ipe
nō modicaz recipio. sed o dñe de⁹ quid putas tūc
erit: cū hoc q̄ modo spero veraciter possidebo.

¶ Homo

O aīa: modica sūt hec q̄ audisti imo cōpatīue q̄si
nulla sūt q̄ mēte p̄cepisti. s̄z parū p̄ oculos mētis e-
rige: ⁊ quanta sūt gaudia q̄ de hijs p̄cipies q̄ iux-
ta te sūt: deuota mēte frēq̄cius uolue ⁊ reuolue.
Attēde iḡ ⁊ p̄sidera locū ip̄ciosū quē tibi diuina
sapia edificauit. attēde victū delicioſū. ornatū ca-
riōſū. thesaurū p̄ciosū quē tibi vera ⁊ eterna po-
tēcia p̄gregauit. attēde q̄ gl̄iosa ē ciuitas celestis
māſio ſecura. patria p̄tinēs totū q̄ delectat Ber-
nard⁹. Attēde q̄ luīosa. q̄ iplēdida ē māſio illa ce-
lestis. q̄ nō idiget ſole neq̄ vt luceat ī ea. s̄z ipe dñs
ſol iuſticie cādor lucis et̄ne. lux ei⁹ ē vt lucerna O
q̄ gl̄oſa dicta sūt de te ciuitas dei. o iſrl̄ q̄ magna
eſt dom⁹ dei ⁊ iḡēs loc⁹ poſſeſſiōis ei⁹. O aīa: hic

licet sis corpore. esto illic mēte vbi erit requies si-
ne laqore/vita sine morte/auuētus sine senectute
lux sine tenebris/pax iptubabilis. Hiero. Sede-
bit em̄ ap̄ls dicit dñs ī tabernaculo/ ī rege opulē-
ta et q̄s erit n̄r cibus nisi ille agnus benignissim⁹
btissimus/mundus/imaculatus/ iesus dei p̄ris et
marie filius. de quo scr̄is spiritibus ministrabūt ab
oī sufficiēti fercula nobilissima ip̄ius cādīdissima
huāitate/ z excellētissima diuitate. O q̄ beati sūt
qui ad cenā nuptiarū agni vocati sūt. ibi etiā sitis
miro quodā mō lōge erit a siti necessitas/ lōge a sa-
cietate fastidiū. inebriabūtur ab vbertate domus
dñi/ et torrente voluptatis eius potabuntur.

¶ Anima,

Et quando hoc.

¶ Homo

Estimo q̄ non prius nisi quando ille p̄cerna de-
liciosa illius summi regis filius splendor eterne
eterne glorie/candor lucis eterne/ signum diuine
substantie/speculū sūme claritatis deificæ in quē
desiderant angeli prospicere. qñ talis actantus
precinget se z faciet illos discūbere. z p̄sonaliter
transiens ministrabit illis. O aīa: hec deuota mē-
te p̄tracta/ q̄tū gaud. ū tūc illi beati spiritus conc-
cipiēt ex tam stupēda dignitate ministrantis/ z
tam mirāda caritate cuius libet sodalis cōiūctio
ex ferculorū deliciosa opulētia/ ex ministroz

innumerosa frequentia. ex musicorum instrumento-
rum et aliorum psallentium et laudantium regem glorie
deum dei filium dulcissime resonantia. In hoc ce-
lesti magno et stupendo conuiuio. audaces ange-
los iubilantes. apostolos psallentes. martires trium-
phantes. confessores et virgines laudantes. pa-
triarchas et prophetas iocundantes. omnes san-
ctos et electos dei vnanimiter patrem et filium et
spiritum sanctum collaudantes. et una voce dicentes.
Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth. plena
est omnis terra gloria tua osanna in excelsis. O quam glo-
riosum est regnum in quo cum christo gaudent omnes sancti
amicti stolis albis sequuntur agnum quocumque ierit.
O aia quomodo poterit ibi esse alicuius boni careria
cum ibi sit tam varia exultandi materia. vide iuxta te
omnem sanctorum collegium quod a te beatitudinis culmen diui-
na clementia congregauit. quod nullus sine socio iocunda
possessio. Dicit seneca. Vide igitur que lingua aut
quis intellectus sufficit capere illius ciuitatis superne
quanta sint gaudia. angelorum choris interesse cum bea-
tissimis spiritibus glorie adiutoris assistere. et ab illorum
beatissima societate nunquam discedere. sed continue cum ip-
sis et de ipsorum gaudio perpetue exultare Anselmus
Ibi enim a singulis. omnes ibi ab omnibus singuli cognoscunt
nec quicquam latebit. qua patria. qua gente. qua stirpe.
quis adiutor. ibi enim tam beata. tam perfecta erit caritas
iustorum. quod unusquisque intantum diliget proximum quod seipsum

ex quo illud ineffabile sequitur bonum quod unusquisque tunc
gaudebit de alterius gaudio quam de suo proprio meri-
to, proinde quod inenarrabilis sit numerus electorum, quis
putas enarrare sufficit gaudia beatorum? Qualis erit
tibi dies illa cum maria mater domini tibi occurrerit cho-
ris comitata virginibus, cum et ipse sponsus cum omnibus sa-
ctis tibi occurrerit dicens, Veni formosa mea surge
propera amica mea, nam enim tempus transiit, ymber
abiit et recessit, Tunc angeli admirabuntur de tua gloria
dicentes: quod est ista que ascendit de deserto delicias
affluens in ira super dilectum, videbunt te filie syon et
laudabunt, tunc illa centum quadraginta quatuor milia
in conspectu throni et seniorum tenebunt citharas et can-
tabunt canticum novum, tunc secunda in amplexus sponsi evola-
bis dicens, inveni quem diligit anima mea: tenui eum nec
dimittam. Hec hiero, Tunc septem filii illius magni iob
qui magnus est inter omnes quod moratur in illa beata orien-
tali regione faciens convivium singulis in die sua et inuiva-
rabunt sororem suam et dicent tibi singuli, Bibe nunc et ac-
cibe cum iocunditate quia invenisti gratiam coram summo prin-
cipe ita tu respondebis cum gaudio dicens, Bibam et
hilarior ero quia magnificata est hodie anima mea pre
omnibus diebus vite mee, O vera et inaudita magni-
ficentia, o leta et iocunda excellentia qualis nunquam
in hoc seculo audita est, puro quod omnis seculi pom-
pa in comparatione illius esset vix modica gutta.

¶ Anima,

homo diu tacui/ satis silui/ q: q: pposuisti cū de
lectatiōe ⁊ admiratiōe nimis audiui. Ne queso p
trāscas qm̄ pfectius michi aliqua de hoc celestiu
spirituū cōuiuio exponas. Jam enim prius aliqd
de hoc tetigisti: sed nimis breuiter pertransisti.

¶ Homo

O aia: mallē inter i qd petis sub silētio ptrāsire q
vel modicū de h̄ celesti secreto misterio ore pollu
to pferre vel etiā mēte ꝑcipere: q: q: adhuc mūdi
alibz ⁊ supuacuis rebz sepi⁹ heu iplicor: q: adhuc
siliqs porcor cū ceteris mūdānis pascor: de tam
familiaribz diuioꝝ spiritū opatiōibz loq̄ erubesc
o. nimum ⁊ ꝑfūdor: q: tñ tuis pijs votis ꝑtraire
nō valeo pponā breuiter q: aliquñ spū istigāte licz
indign⁹ mēte ptracto. Quāuis em̄ in aula celesti
vbi oīs pleitudo boni i oibz pfecta ē q̄uis ibi ꝑo
differētia meritoꝝ quēd sint excellēter. nihil tñ ibi
ex diuine pietatis imēsitate. scōz grego. possideēt. si
gulariter. Oia em̄ i oibz sūt coia. ꝑpter eū qui i
oibz est oia. Ibi em̄ vgo gaudebit de sacte vidui
tatis merito. ibi vidua exultabit de caste vginitas
tis priuilegio. ibi ꝑfessor de martirū iocūdabitur
triūpho. ibi martir tripudiat de ꝑfessorz brauiō
ibi ꝑpheta laudabit de patriarchaz pia cōuersa
tiōe. ibi patriarcha exultabit de ꝑphetaz fide ⁊
speculatione. ibi apli et angeli gaudebunt de me
rito oīm inferiorum. ibi oēs inferiores letabūtur

de gl'ia et corona sup'ior. Ex illi⁹ em scitē pfecte
caritatis merito fiet vt vnusq'sq' hitur⁹ sit in alio
q'd nō h'z i p'prio merito.

¶ Anima

O hō: nec adhuc ista sufficiūt mētē meā quietare
Vn q'so ne p'trāseas michi aliqua de dicto p'uio
sigillatī z disticte explicare.

¶ Homo

O aīa: bene nosti q' balbuciēdo vt possumus ex-
cella dei resonamus: nec mīz cū sumus i ydonei
ad intelligēdū non possumus esse sufficientes ad
loquendū cū illa sup'celestia que oculis l'p'ietibus
contēplanē veriora iūt q' intelligant et verius in-
telligūt q' vocibz exprimātur. Ne tñ te diucius
protrahas audi q'd imaginat' itellect⁹ licet adhuc
modicū degustet affect⁹: puto q' illi septē filij de
q'bz. s. memoram⁹ iūt oēs scī z electi scī sps aīuī
mī p'ris heredes z filij. Hi p'uia vnusq'sq' i die
sua faciūt qñ se inuicē suis celestibus gaudijs pas-
cunt in quo de meritis suis singula iuxta dētam
sibi gl'iam fercula sibi deliciosissima propinantur
Prima igitur die primogenitus homo est ille ce-
lestiū ang'lor' numerus qui nō immerito nomine
primogeniti nūcupat: q' priores sūt creatione et
conuersione ad deum a quo nunq' recesserūt per-
petm sed semp immobili caritate deo patri adhe-
serunt z illā beatā hereditatē celestis regni oībz
priores possederunt. Isti tibi o anima in suo con-
uiuio diuersa fercula et preciosa proponāt cum

musquifq; ordo eo qd est excellēcius recipit imu-
nere spūalia gaudia amittit rat. iam cogita o aīa:
quale tibi ferculū ppinat illi sūmi spūs seraphici
ordinis qz a deo vicini illi eterno patri sūt: qd iter
ipfos z hūc nulli alij spūs intersūt: qui ipsū ime-
diacius contēplātur z suis bonis eternis pfecti⁹
perfruūtut. Quale putas propinat gaudium de
nature sue nobilitate/ quale de contemplationis
claritate/ quale de dilectiōis sinceritate. hij ergo
hoc est illi qui seraphis noīantur/ istud cōuiuium
ordinant ardore diuine caritatis. Cherubin splē-
dore eterne claritatis/ throni equitate diuine ma-
iestatis/ dñationes de dñandi sup eos excellēcia/
principatus de principandi inferioribus magnifi-
cencia/ potestates de auctoritate malignos spirit⁹
cohercendū/ virtutes de potestate miracula faciē-
di/ archangeli de dignitate supiora nunciandi/ an-
geli de agilitate diuine sciencie secreta reuelādi.
Ecce vides qualiter singuli mentes beatorū cele-
stibus gaudijs pascūtur de hijs que ab illa super
celesti aula speciali⁹ ī munere receperūt. Nec em
mirandū qd hec pdicta z multa alia nobis illi bea-
ti spiritus in nostrū propinant conuiuiū/ qui tam
fideliter in hac lachrymarū valle nos custodiunt
z nos ad illā beatitudinis patriā pducere totis viribz
concupiscūt. Bernardus. Quid quis cognosceret
qua cura et sollicitudine illi beati spūs interius

cantantibus/ assunt orantibus/ insunt meditantibus/ supsunt quiescentibus/ presunt procurantibus
O aia: si vel unā micā que cadit de mensa in hoc
cōuiuio apto ore sūpisses: puto q̄ hanc pegrina-
tionē extūc paciēter tolerares/ puto si unā guttā
de uino potus eius degustasses: oēs huius seculi
dulcedinē fastidires. Gregori⁹ in moralibus. Si
cor semel in celestibus per degusta- tionē supple-
gitur/ mor q̄ abiecta sint cernit que prius alta vi-
debatur. O aia mea dilecta de puiulo patriarcha-
rū prophetarū ap̄loz martiz p̄felloz z virginū
qui per alios sex filios non īmerito sex filios qd
dicā. Unusquisq̄ em̄ hoꝝ in suo cōuiuio tot pro-
ponit fercula quot habuit in hac vita virtutum o-
pera/ z quis enarrare sufficiat q̄tū gaudiū quelibet
aia suscipiat de sctōz patriarcharū humilitate
et simplicitate/ prophetarū credulitate z fidelitate/
ap̄loz caritate et magna diligencia/ martyṛū
stabilitate et patiēcia/ confelloz pietate z clemē-
cia/ virginū castitate z cōtinentia. Reuera lingua
et vox deficit/ q̄ intellectus capere nō sufficit q̄-
tū sit gaudiū angeloz choris īteresse/ cū beatissimis
spiritibus glorie conditoris assistere/ p̄ntem
vultum dei cernere incertam. s. l. v. nullo mortis
metū af. incōz ppētue m. lo. vel repleri. Nec greg-
orius. O q̄ felix erit tibi hec dies cum fueris ad
hereditatem patrum tuorum reuersa et cū oībus

hijs inestimabili gaudio fueris assumpta: et ad tha-
lamum summi regis feliciter introducta. Jam nunc
expergiscere. o anima: cum illa famosissima regina
cum aromaribus virtutum/ cum thesauris bonorum
operum/ cum magno apparatu celestium desides-
riorum. Ascende in illam iherusalem supernam et con-
templare diligenter singula/ et vide quod veritas vin-
cit famam/ gloria exuperat omnem loquelam. et tunc
incipies dicere cum beato petro in magno cordis
iubilo. domine bonum est nos hic esse/ hec patria
hic pater/ hec soror/ hic frater O domine permitte nos
hic esse et abhinc nunquam discedere. Ambrosius. fu-
giamus o anima in patriam verissimam quod illic pa-
tria ad quem conditi sumus/ patria in qua creati
sumus/ mansio segura/ iherusalem superna que est ma-
ter nostra. Anselmus. O anima: tantus debet esse
amor tuus in hac mortali vita et desiderium perue-
nienti ad quod facta es/ et dolor quod ibi nondum es
et timor: ne forte non puenias ut nullam leticiam
sentire valeas nisi de hijs que tibi auxilium et spem
conferunt puenienti. Corpus etiam nostrum ex
quatuor elementis est compositum. quatuor dotibus
est remunerandum. Terra tunc habebit eternam im-
mortalitatem/ aqua omnimodam impassibilitatem/ aer vero
omnem agilitatem/ ignis splendidissimam claritatem. In sepi-
terna patria corda beatorum sibi invicem et claritate
lucet et puritate translucet. ibi unusquisque vul-

tus conspicitur: et cōsciencia penetrať. Ibi cūlū
bet mentē ab alterius oculis corpulentia nō absco
dit. Scōm bernardus. Ibi mor vbiq; voluerit
anim⁹ statim aderit corpus. Augustin⁹. Sicut a
nimus tūc pfectissime obedit creatori ita corpus
pōptissime obtēperabit suo motori. Ibi erūt oīa
fēsus in actibus suis. Ibi oīa videbit decorē spect
osissimū. gust⁹ sapiet saporē dulcissimū. olfact⁹
odorabit odorē suauissimū. tactus amplexabitur
oblectū deliciosissimū. auditus innouabit p sonū
iocūdissimū. Recedat ergo amor pntis vite. o aīa
et accedat amor vite adueniētis. vbi nulla aduer
sitas turbat. nulla necessitas angustat. nulla mo
lestia inquietat. s; phēnis leticia regnat. Ibi esse no
struz nō habebit mutationē. nōsse nostrū nō ha
bebit errorē. amare nostrū nō habebit offēsiōez
ibi aberit deformitas ⁊ oīs infirmitas. oīs tardi
tas oīs corruptio. Ibi celū nouuz. Ibi terra noua.
Ibi similes erimus angelis dei. ⁊ si nō etate: certe
tū felicitate. Ibi vita sine morte. Iuuentus sine se
necture. Ibi gaudiū sīe tristitia. Pax sine discordia
volūtas sine iniuria. lux sine tenebris. regnū ex
pere cōmutatiōis. Ibi quicquid volueris erit. quid
quid nolueris nō erit. Cōsidera etiā q̄tū gaudeat
anim⁹ tuus cū resūpserit tale corpus quale iā au
disti: nō tale quale cū ingenti dolore sustinisti et
cū magno certamine decicisti de quo sepi⁹ timēs

et impaciens patienter et irascens clementer de-
xisti. quis me liberabit de corpore mortis huius.
Non certe tale sed iam perfecte obediens et spi-
rituale tale inq̃ tale quod tibi erit in cōtemplati-
onis studium et in eternum felicitatis augmētum
Certum est em̃ q̃ ipsa anima nunq̃ resūptionem
corporis appeteret si resūptū et quantūcūq̃ glo-
riosum diuinam contēplationem impediret. Nō
nunq̃ autem scdm̃ sentēciam et doctrinam augu-
stini. ipse sancte anime desiderant eius resumpti-
onem et expectant ipsius iteratam vniōem. qz
ipsarum sine eo non potest consummari felicitas
nec satiari iocunditas. et ad eam vehementer de-
siderant q̃ etiam equaliter eorū contēplationē
impedit et retardat. Bernardus. O misera caro
et fetida et feda vnde tibi hec gloria q̃ anime san-
cte quas deus insignauit ymagine. proprio rede-
mit sanguine. te desiderant et expectant. et ipsa-
rum sine te non potest consummari felicitas nec
satiari iocunditas. Augustinus. Cum ipsa anima
hoc corpus non animale iam sed spirituale rece-
perit perfectum sue nature modum obediens et
et imparans conuulsificans et viuificans tunc in-
effabili felicitate fiet vt sit ei glorie quod fuit sar-
cine. ¶ O anima. cogita qualis tunc eris
gloria cum induta fueris illa stola noua et splen-
dida ornata cum lapide precioso id est corpore

g' orificato: in quo tunc fulgebunt gēme preclor
fissime quomodo sūt virtutes in mente. Quis enī
enarrare sufficeret q'rū gaudiū q' stupēdam gl'iaz
q' incōprehēibilem laudez habitura sis pro eo q'
corpus propriū tam viriliter per clipeū castitatis
et cōtinēcie supasti: pro eo q' mūdus tam potēter
fugiēdo z despiciēdo debe lasti: diabolu tam pru
dēter per bellū resiliēcie effugasti. Et quid plura
de singulis et omībus cogitatiōibus inordinatis
moris tā viriliter resististi. Et adhuc qd plura: de
singulis cogitatiōibus affectiōibus virtuosis spe
cialē et eternam laudez recipies. Igitur consulo
o sīa: ut iam per promissa tanq' excitata z inuita
ta ad tuū autorem te cōvertas: z quantū gaudiū
ab illo illi beati spiritus recipiant: diligenter con
sidereas: et aduertas illud bonū quam sit delecta
bile quod continet iocūditatem oīm bonoz in se
non quale in rebus creatis experti sumus sed tū
differens quantum differt creator a creatura. qui
hoc bono fruetur: quidquid volet erit: quidquid
nolet non erit. Anselmus. Beata vita cum se que
facilius quam enarrari potest cui⁹ curs⁹ sine ter
mino: visus sine fastidio: relectio sine cibo. Sub
antiquis perpetuisq' gaudiis sēper noua iocūdi
tas: z sine timore amittēdi p'nuata felicitas: ubi
oīs error a ratione dolor a volūtate oīs timor a
memoria mira serenitas: plena suauitas: omniū

bonorum sine fastidio eterna securitas. O animas:
quantum putas gaudet et letantur qui illud eter-
nitatis speculum iugiter contemplantur in quo omnia pre-
terita presentia et futura que sua beatitudine prepetunt
aptissime speculantur. Augustinus. Dum ad illam
supream lucem patris luminis venerimus: totum quod
in creaturis esse potest intelligamus. Anselmus.
Tunc iusti facient omnia que deus fecit scienda: et quid
est quod nescire possent qui scientem omnia vident.
fulgentius. Sicut nobis per speculum trina nobis vi-
sio demonstratur quia videlicet nos ipsos speculum et quod
quid presentis est videmus: sic per speculum diuine ma-
iestatis atque claritatis ipsum deum nosmetipsos et cre-
aturas alias cognoscemus. O anima: que naturali-
ter scire desideras hoc speculum videre affecta: in
illo studere et legere desideras: quia hoc semel vidisse
est omnia didicisse. ibi reuera stulticia reputabitur pla-
tonis theozica: aristotelis philosophia: ptholo-
mei astronomia: quia quod hic de veritate intelli-
mus minima pars est eorum que ignoramus. Sed tunc
videbis et affluens et mirabitur et dilatabitur cor tuum

¶ Anima

Et quid videbo?

¶ Homo

Regem celi in decore suo. Beda. Splendor regis
eterne glorie est tante pulchritudinis tanteque dul-
cedinis ut etiam ipsi angeli qui sole sunt incomparabiliter

f. i.

clariores facere non possunt. Tu ergo affluens de-
licie in stupenda diuine claritatis visione mirabilis
in tui ipsius deliciosa consideratione dilataberis in
oim creaturarum perfecta speculatione. O contemplatio
stupenda et admirabilis, o consideratio deliciosa et
delectabilis, o speculatio gaudiosa et ineffabilis.
O quod dignum dictum est de te, domine deus meus melior
est dies una in atrijs tuis super milia, quam mille anni
ante oculos tuos tanquam dies hesterni quam preterijt. Et
secundum augustinum. Tanta est plenitudo superne glorie, tanta est
locutio eterne lucis, ut etiam si non liceret in ea
amplius delectari quam unus diei hora propter hoc
solum innumerabiles viuentes pleni delicijs et
circumluentia bonorum terrenalium ratione me-
ritoque despicerentur. Tanta enim pulchritudo est et tam suavis
ut ea visa non possit aliquid amplius delectari. omnem vincit
dulcedinem, omnem concupiscentiam exuperat.

¶ Anima

Est ne aliquid aliud cuius visio delectet, cuius con-
templatio letificet.

¶ Homo

O anima: quous hec sola sufficerent si nulla alia ad-
esset, est tamen adhuc una ut de aliarum omnium innumerabi-
lium locutia visione taceam: quam mirabiliter omnem spiri-
tus mentes letificat, et miro quod nescio quo ineffa-
bili gaudio omnem beatam creaturam delectat. vide-
re, scilicet illius celestis regni deificam claritatem, et sue
beatissime prolis glorificatam humanitatem. Quia

oīa vel cogitare sufficiat. q̄rū gaudiū generat:
illā matrē mīe/reginā pietatis et clemēcie videre
iā nō recubentē cū puulo vagiēte ī p̄sep̄io cui oēs
chozi anḡloꝝ famulan̄t ut oīo. Jā nō circuētē
z querētē cū lachrimis illū cū pdiderat eū triduo
h̄ eū nūc inspiciētē in sēp̄iterno gaudio. iam enim
nō turbabit̄ cū eo fugiēs ī egiptū a facie herodis
q̄ ip̄e ascēdit ī celū et herodes descēdit ī infernū
iā nō turbata erga pl̄ima q̄ fecerūt filio suo iudei:
q̄ oīa sūt subiecta ei. certe nō eiulantē/vociferan
tē/z clamantē: quia michi det ut ego moriar p̄ te
filii mī cū staret prope vnigenitū filiū suū moriētē
et penden̄ ē in patibulo. iā nō lamentantē lachry
mabiliter cuz sibi darē discipulus pro magistro:
seruus pro oīo quasi alienus pro vnigenito et di
lectissimo filio suo. sed han̄: q̄dā propter nos taz
miserā/tot merorib⁹ plenā iā nūc inestimabiliter
sup̄ choros anḡloꝝ et oēm creaturā exaltatā re
gnantē cū xp̄o felici gl̄ia in trinitatis palatio. O
aīa: mēte deuota p̄tracta q̄ sit plenū oī suauitate
gaudiū. videre hoīem hoīs cōditorē. feminā oīm
cōditoris genitricē: iesū patrē nostrū quōd̄ pditū
abiectū et despectū: nūc inuētū/nūc reuersū/nūc
regnantē/nūc oībus imperātē. O quis michi det
ut videā patrē meū suggestē vbera matris mee.
ut inueniā te foras z osculet te labijs deuotionis
amplecter brachijs dilectionis: et iam nemo me

despiciat cū introduxero te in cubiculū cū dulces-
sime suauissime fructione. hāc visionē desidera-
bat ille deuotus anselmus in meditationibus qñ
dicebat. O dulcissime puer qñ te videbo: qñ ante
faciē tuā apparebo: qñ satiabor pulchritudinē tuā
qñ videbo vultū desiderabilem in quē desiderant
angeli prospicere. ve aīe: te nō amanti: te nō que-
renti: que si mūdum diligis: pctis seruis. nūq̃ es
quiesca: nūq̃ secura. nichil queso sine te nichil pla-
ceat: vlt̃ dulcescat nichil speciosū nichil preter te
ardeat preciosū: vilescaūt oīa preter te. Quod tibi
est aduersū. michi sit molestū: et tuū beneplacitū
sit meū indeficiens desiderium. Ledeat gaudere sine
te: delectet gaudere tecū: et flere tecū. O bōe iesu
si tā dulce est flere de te: q̃ dulce erit gaudere de
te. Idē anselmus. O iesu iā amore vidēdi dñz deū
creatorē meū cernēdi iesū fratrē meū et redēpto-
rē meū deficio: iā desiderio intruēdi matrē virgi-
nem vulneratā ingemisco. O qñ videbo gaudium
meū qd̃ desidero: qñ apparebit glia quā esurio. o
qñ veniet cōsolator meus quem expecto. O si qñ
inebriabor ab vbertate domus eius et q̃ suspiro

¶ Anima

Jam graue est michi vidēdi omnem creaturam
quia nimis incōparabiliter supereminet eius pul-
critudo a quo processerunt hec omnia.

¶ Domo

O anima: oia expecta cum paciencia vt crescant
tua desideria. quia scriptum est modicum et non vi-
debitis me. et iterum modicum et videbitis me.

¶ Anima.

O homo: modicum loquum modicum nimis prolixum. quia
et si modica sunt merita lingua tamen sunt desideria.

¶ Homo

O anima: si lingua et magna videtur tua desideria quibus
estuas ad eternam claritatem: quanto putas deside-
rio estuare debes ad eternam bonitatem perfecte dili-
gentiam et summam maiestatem eternaliter possidendam. Si
enim oia sume diligeres: quomodo de visione gau-
deres et bene videres et diligeres. et cum secunda me-
te non possideres quomodo beata permaneres. Ibi
ergo amabimus et videbimus. Ipse enim finis est
desideriorum nostrorum qui sine fine videbitur sine fastidio
amabitur sine fatigatione in summa felicitate eternam
laudabitur. Audi quid de predictis omnibus celestibus gau-
diis deuotus anselmus dicit in fine prologii. et
attende quod delectabile est illud bonum quod continet iocun-
ditatem omnium bonorum. Si est iocunda vita creata quod
iocunda creatrix essetia. si iocunda salus facta quod iocun-
da salus que fecit omnia. si amabilis est sapientia de-
creaturis quod delectabilis est illa que est de rebus in-
creatis. Cur ergo per multa vagaris querendo bona
creata: ama vnum in quo sunt omnia. Si delectat pu-
bertudo: fulgebunt iusti sicut sol. si libertas aut

fortitudo. similes erunt angelis dei in celo. si lingua
et salubris vita. ibi sanitas eterna. si sacietas aut
ebrietas. saciabitur gloria domini. inebriabitur ab ver-
tate domus dei. si melodia. ibi cantus angelorum. si so-
cietas et amicitie. ibi sanctorum societas et omnis vera
voluntas. si temporum. eterna longitudo. O cor
humanum. cor indigens. cor exptum erinas immo
obrutum erumnis. quantum gauderes. si omnibus ab-
bundares. Interroga intima tua si capere possunt
quantum gaudium sit de tanta beatitudine. vixta. ter
gaudium proprium. quomodo capax erit tot et
tantorum gaudiorum. quantus est numerus electorum
ibi unusquisque tantum diligit proximum quantum se
ipsum. et de suo gaudio gaudet quantum eum diligit
Ita etiam quisque plus estimatione de dei visione
quantum de sua et omnium electorum gaudet felicitate. quia
sicut deum toto corde. tota anima. et tota mente
diligit. ita ad plenitudinem illius gaudij totum cor
tota anima. tota mens non sufficit. quia tantum gaude-
bunt. quantum amabunt. tantum amabunt. quantum videbunt
certe nec oculus vidit nec auris audiuit. nec in cor
hominis ascendit quantum amabunt et cognoscent. Oro
deus meus ut cognoscam te. amen te. ut eternali-
ter gaudeam de te. et si non possum ad plenum in
hac vita. crescat tamen noticia. et amor ut ibi sint
plena gaudia. hic sint in spe. ibi in re. ¶ Domine
pater per filium tuum hic consulis imo iubeas petere

et promittis accipere vt gaudium meū pleniū sit:
meditetur in hoc mens mea/ loquatur inde līgus
mea/ sermocinetur os meum/ eluriet anima mea
sintat caro meo/ donec perueniam in gaudium do
mini mei. qui est trinus et vnus deus benedictus
in secula seculorum AMEN.

Dyalogus sancti boneaventure cardinalis
finit feliciter. Impressūq; parisiis in cāpo
gaillardi per Suidonem mercatoris. Anno
dñi millesimo quadrintesimo nonagesimo
quarto die vero. xvi. mensis Augusti.

